

Штампа:
Графика Јуреш — Чачак

С а р ж а ј

▪ Поводом јубилеја	5
▪ Ко је ко у Унији	17
▪ Из историје Уније	41
▪ „Занимљива“ статистика.....	101
▪ Уместо епилога	113

Поштовани,

Штиво које је пред Вама само је мали омаж једном догађају који већ пуну деценију одређује карактер и судбину српског образовања — оснивање Уније синдиката просветних радника Србије. Циљ нам је да овом књигом назначимо неке људе, догађаје и активности које су обележиле десет година постојања Уније. Пошто садржај и обим тог времена далеко превазилазе могућности овог штива, молимо Вас да нам опростите све уочене недоречености, пропусте и прескоке, јер су изнуђени и ненамерни. Хвала!

Редакција

*ПОВОДОМ ЈУБИЛЕЈА***УНИЈА КРОЗ ВРЕМЕ**

Велики штрајк просветних радника Србије крајем 1996. године, завршен у марту 1997. неславним потписивањем прекида од стране неовлашћеног лица, тадашњег председника Савезног синдиката Југославије, изазвао је огромно незадовољство чланова и распад Савеза самосталних синдиката Србије. Многи општински одбори напустили су СССС и формирали своје центре, јер нису прихватили провладину политику коју је СССС водио.

Вођени идејом да сами одлучују о сопственој судбини, а не да то неко други чини у њихово име, просветни радници створили су нове синдикалне организације попут СПРВ, АСПП, ФБОШ, СОЧ, АСП Ниш и многе друге.

У намери да створе велики, искључиво еснафски синдикат просветних радника Србије, 25. јуна 1999. године овлашћени представници ових организација — Радован Павловић (СПРВ), Зорица Благојевић (ФБГ), Радмила Додић (ФБОШ) и Срећко Албић (СОЧ) — донели су одлуку о формирању Уније синдиката просветних радника Србије, која је у том тренутку имала нешто више од 11.000 чланова у 217 школа.

Унија је 20. јула 1999. године уписана у регистар синдикалних организација, решењем Министарства за рад, борачка и социјална питања под редним бројем 13865.

Урађен је Статут, утврђени су програмски циљеви и донесен етички кодекс понашања чланова. Под геслом „Да сви знају све“ и да нас у синдикалним организацијама на свим нивоима представљају наше колеге, а не професионалци, за првог председника УСПРС изабран је Радован Павловић, професор из Вршца, док су потпредседници били Драган Карлаварис и Зорица Благојевић.

Убрзо су Унији СПРС приступили АПР Панчево, СПР Ниш, ФССШБ, Ваљево, Краљево, Крагујевац, Крушевац и

многи други, тако да она данас има општинске организације у 43 општине, 534 школе са више од 22.500 чланова и највећи је синдикат међу запосленима у основним и средњим школама и домовима ученика, а приступиле су нам и три предшколске установе.

Прво утврђивање репрезентативности 2003. године показало је да Унија има највише чланова међу тадашњим синдикатима, што је вероватно био разлог да СОС у договору са ГСПРС „Независност“, која тада није била репрезентативна, поднесе тужбу за проверу наше репрезентативности због облика и садржаја наших приступница. Судски спор изгубили су на свим нивоима, али су за три године колико је он трајао, нанели огромну штету образовном систему Србије, јер су потписивали све што је власт нудила, а на шта Унија није пристајала, и у томе су покушали да нас спрече судским спором.

Друго утврђивање репрезентативности, после новог Закона о раду из 2005. године, такође је показало да је Унија најбројнији синдикат, па је Министарство рада, запошљавања и социјалне политике својим решењем број 110-00-1050/2005-02 од 20. јануара 2006. године потврдило нашу репрезентативност која је и данас на снази.

У априлу 2001. године, Радован Павловић подноси неопозиву оставку на место председника УСПРС, па је за вршиоца дужности изабран Срећко Албић, који ће ту функцију обављати до 1. новембра 2001, када је за председника изабран Миодраг Скробоња из Ваљева (потпредседници Зорица Благојевић и Божан Ристић, а од 2005. године Небојша Огњеновић и Леонардо Ердeљи), који ће на тој дужности остати до 12. октобра 2005. године због одласка у пензију, а на место председника изабран је Леонардо Ердeљи из Крушевца.

Унију синдиката просветних радника Србије почели су да стварају они који су схватили да је улога синдиката да се бори за права и статус запослених, чиме се синдикат, по дефиницији, ставља наспрам послодавца који жели да та права ускрати и узурпира. Не може се говорити о синдикалној борби кад радници и не раде и више их је ван фабрика него у њима. Ни ситуаци-

ција оних који зависе од државног буџета није најсјајнија. Такозвани независни синдикати у полицији, судству и здравству готово да не постоје. Једина област у којој се у пуном смислу може говорити о правима и независним синдикатима јесте просвета. Међу њима, Унија синдиката просветних радника Србије једини је синдикат који, ако ништа друго, бар покушава да испуни свој смисао и зато је, без претеривања, и једина светла тачка на синдикалној сцени Србије.

Први корак у стварању независних синдиката у просвети чинили су они појединци који су се самостално ишчлањивали из државног синдиката, чиме нису желели да издвајају било какву чланарину за такав синдикат и да их аутоматски по запослењу учлањују у једини постојећи синдикат. Огромно незадовољство просветних радника самосталним или државним синдикатом достигло је врхунац у одлукама да читаве средине колективно иступе из тог синдиката и почну оснивање засебних синдикалних организација, углавном на градском нивоу. Тако, током пролећа 1997, поред већ постојећег СПРВ, у Србији настају јаки и добро организовани синдикати у Панчеву, Ковину, Чачку и Београду.

Унију су основали Синдикат просветних радника Војводине, Форум београдских гимназија, Форум београдских основних школа, Форум средњих стручних школа Београда, Асоцијација просветних радника општине Панчево и Синдикат образовања Чачак. Њено седиште налази се у Београду.

За протеклих десет година доказали смо да просвета у Србији не сме бити сведена на форму и импровизацију, већ мора бити озбиљна брига целог друштва. Мора се спровести озбиљна реформа школства која подразумева добру примену и укључење свих релевантних искустава школских система развијених земаља и нама сличних и сродних држава. У реформи школства основну улогу морају имати сами наставници који изводе те програме и најбоље знају све њихове врлине и мане.

Са неминовним променама у школском систему промениће се и улога синдиката. Из позиције „непријатног сведока неспособности владе“ прећи ће у одговорног и равноправног чиниоца који брине о просвети и будућности свог народа. У

овом тренутку Унија синдиката просветних радника Србије једина указује на алармантно стање српске просвете. Ако смо овога свесни, онда све ово што нам се дешава и није толико страшно. Наиме, ако остајемо равнодушни, онда нам спаса нема, јер ћемо и као заједница и као појединци једноставно нестати.

Говорити данас о Унији синдиката просветних радника Србије значи говорити о борби просветних радника за достојанство своје професије, која је по свим параметрима на самом дну друштвене лествице. Да би се неко борио за враћање достојанства, мора најпре да има то достојанство, па да га изгуби. Онај ко то достојанство никад није имао, нема осећај да је било шта изгубио и њега та борба не дотиче. Његово стицање или губљење јесте питање које је у овом раду само дотакнуто и може да представља посебну тему за размишљање. Чињеница која треба да забрине јесте то што у једној професији која је стуб друштва постоји добар део оних који су равнодушни према овом питању, а учествују у стварању будућности једне замље и једног народа.

Унија синдиката просветних радника Србије пролази и пролазила је кроз различите етапе и читав низ проблема који су решавани успут, тако да нека стечена искуства могу бити драгоцене свима онима који су ступили или ће тек кренути на тај пут.

Својевремено је Иво Андрић написао једну кратку причу о зецу и мраву. Упутио се мрав на пут, а зец га упита: „Куда си кренуо?“ „У Цариград“, одговори мрав. „У Цариград?“ „Зачуди се зец. „Па ти тамо никад нећеш стићи!“ „Није важно да ли ћу стићи, важно је да сам на правом путу“, одговори мрав.

Леонардо Ердељи,
председник УСПРС

ПОВОДОМ ЈУБИЛЕЈА

ОДБРАНА ОБРАЗОВАЊА

Овај текст није свечарски хвалоспев поводом прославе деценије постојања Уније синдиката просветних радника Србије, већ покушај критичког осврта на оно што је Унија могла и што је учинила за српско образовање. Десет година сасвим је довољан период да се донесе релативно релевантан суд о неком историјском догађању или друштвеном феномену, а Унија је друштвени феномен *par excellence* не само зато што је умногоме обележила живот просветне јавности Србије почетком овог века, већ пре свега зато што је од неколико побуњених синдиката створена најмоћнија организација просветних радника Србије која има скоро 30.000 чланова и чије је најјаче упориште у буквално свим највећим градовима у држави: Београду, Новом Саду, Нишу, Чачку, Крушевцу, Ваљеву, Краљеву...

Поставља се питање шта је то тако суштински важно, посебно и препознатљиво у Унији па је за релативно кратко време могла да приведе на своју страну толики број образованог света, без било каквог синдикалног искуства њеног руководства, без неопходне организационе инфраструктуре и било какве помоћи политичких партија. Ово питање постаје још значајније ако се има на уму да Унија настаје и развија се у крајње неповољном друштвеном и политичком окружењу које ју је све време постојања спутавало, осујећивало, а никако помагало. Позабавимо се овим потешкоћама.

Спутавња

Најпре, Унија је била синдикат, а синдикат је у то време (а већином и данас) био институција чије је име потпуно изгубило садржај, народног презира достојна организација на коју су с подсмехом гледали сви иоле упућени у јавни живот. Изборити се са оваквом предрасудом и удахнути нов живот једној умирућој

институцији био је готово донкихотовски посао. Бити члан синдиката, а бити озбиљан човек, изгледало је готово немогуће. Унија је ипак премостила тај апсурд. Како?

Унија је против себе такође имала два најмоћнија синдиката просветних радника у то време, Синдикат образовања Србије и „Независност“, који нису жалили ни времена ни труда да, што сами, што уз помоћ својих политичких ментора, јавно исмеју или омаловаже своје синдикалне колеге и колеге из еснафа. На својој страни имали су сву медијску помоћ државе, а Унија је, бар за јавност Србије, била готово полуилегална у мору анонимних организација. Данас ови „велики“ синдикати личе на ендемску врсту коју од потпуног изумирања спасава интензивна нега владајућих партија које плаћају алиментацију својој идеолошкој недоношчади. Како тужан и како заслужен крај!

Какав је био однос политике према Унији није потребно ни помињати, поготово ако се има на уму чињеница да српски политичари презиру све побуњене људе, а посебно ако су још и учени. Зато се Унијом нису претерано бавили, јер су се надали да ће и она умрети у сопственом апсурду као и остали српски синдикати. Уосталом, зашто би се бавили Унијом, они су имали своје синдикате, своје љубимце — СОС и „Независност“.

Чинило се почетком овог века да је тај дупли деконг политике и псеудосиндикализма неразорив. Но, убрзо се показало да није баш тако и да је Унија нашла начин да растави тај неприродни хибрид. Додуше, и данас политичари сарађују са овим ендемским синдикатима, али само онда када треба да се боре против Уније. Сами политичари за то још увек нису кадри.

Посебности

Упркос свему овоме, Унија је сваке године била све јача. И дан-данас она је жив синдикат у који се учлањују колеге из свих крајева Србије, чак и оних у којима је азијатска деспотија доскора била синоним за власт. Зато још једном постављамо питање шта је то што је тако привлачно, посебно, суштински

важно у Унији и предмет је жеље и подршке толиког броја просветних радника.

Покушаћу да издвојим само нека места која Унију чине препознатљивом у односу на све остале синдикате и еснафске организације.

1. Унија је једини изворни синдикат просветних радника који није настао вољом политике или лидерске амбиције, већ из еснафске потребе да се заштите интереси просветних радника.
2. Унија је најборбенији синдикат просветних радника, јер њене синдикалне акције одређује интерес просвете, а не амбиције синдикалних лидера. Доказ за то јесте чињеница да нема готово ниједног министра просвете од 1999. до данас а да није искусио штрајк чланова Уније.
3. Унија је једини синдикат који не воде професионални синдикалци. У њеном руководству сви су запослени у школама, са дневницима у рукама, и зато они непогрешиво погађају све оно што је животно важно за српску просвету и за то умеју да се боре.
4. Унија је далеко од политике и политичара. Сви њени лидери, док су у Унији, морају заборавити на своје политичке симпатије и ангажмане. Зато Унија до сада никада није постала плен актуелног политичког мешетарства.
5. Унија је демократски синдикат у коме синдикална централа мора да подржава, а не да спутава све акције својих организационих целина.

Три одбране

Ипак, оно што је највредније у Унији није ни организованост ни њена бројност нити борбеност. Свакако најважније јесте оно за шта се Унија борила и за шта је успела да се избори. У томе просветни радници виде њену највећу вредност, јер је у исто време то и њихов највиши професионални и егзистенцијални интерес.

Унија је у овом релативно кратком периоду успела да организује три велике одбране, које су у исто време и три њене велике победе.

Прва је одбрана социјалног и материјалног положаја просветних радника. У времену које је претходило настанку Уније просветни радници у Србији налазили су се на самој социјалној маргини, представљали су друштвену партију достојну презира, са зарадама које су изазивале подсмех и жаљење. Њихове плате биле су далеко испод просека примања у држави (1999. године плата је била 70 марака), а данас је бар нешто изнад просека (око 400 до 500 евра). То је све резултат не милости државе и власти, већ упорне борбе чланова и руководства Уније. То је резултат стотина дана штрајкова, протеста, преговора. Остали синдикати више су у овој борби одмагали Унији него што су доприносили било чему.

Друга је одбрана достојанства професије и имена просветног радника, јер је ова професија деведесетих година прошлог века од једног часног занимања претворена у тамни вилајет узалудних несрећника, а школе су претворене у рушевине из којих је требало протерати знање. Просветом се, говорило се тада, баве неспособни мушкарци и доконе госпође. Трбало је, дакле, изаћи из те опскурне собе српског друштва и наново афирмисати име господина учитеља и господина професора. Захваљујући Унији и њеној борби поново се у Србији чује глас учених и храбрих људи. Поново професори постају важни узори живота заједнице и поново зри старо семе свести да „нема села без попа и учитеља“, тј. да заједница може почивати на знању и вери, а не више на глупости и неморалу.

Трећа и свакако највреднија одбрана и победа Уније јесте одбрана српског образовања. Тешко посрнуло образовање с краја прошлог века у овом су, ко бајаги, желели да поправе „велики реформатори“, а у ствари јакобински револуционари образовања. Дошли су и као реформу понудили нам наглавачке окренуту 25 векова стару традицију европског образовања. Из школа је требало протерати све старо као декадентно, сваки интелектуални напор прогласити малтретирањем деце, сваки

захтев проглашен је тиранијом. Безазлена игра духа — то је постало знање; зафрканција — врховни кредо образовања. Знање, последња нада овог несрећног народа и стуб на коме почива држава, било је пред ишчезнућем. Онај ко је овом опасно безазленом лудилу стао на крај била је Унија. Стотине трибина широм Србије имало је за циљ одбрану српског образовања, спасавање знања као темељне вредности сваког озбиљног друштва и државе. Колико је тешко борити се против лудила знају само они који су то лудило искусили. И успело је. Заустављена је лавина апсурда. Школа поново постаје озбиљна институција у којој озбиљни људи уче младе да је учење мукотрпан посао који захтева много напора. Или, што би рекао Аристотел, уче их да је корење науке горко, али да су му плодови слатки.

Управо ове три одбране јесу оно што је афирмисало Унију међу просветним радницима Србије, и они су у њој већ препознали средство и снагу да остваре не само своје професионалне циљеве већ истинске циљеве целокупног друштва.

Лако је одговорити на питање шта ће бити са Унијом у будућности. Велики Немац каже: „Све што је умно стварно је...“ Тако и Унија, док буде умна, док буде препознавала и пратила суштинске интересе друштва и образовања и док се за њих буде жестоко борила — постојаће. Када постане безумна и глупа, вођена неким другим интересима, постаће само привид чија је судбина да нестане!

Драган Матијевић, СОЧ

S ciljem efikasnijeg delovanja u oblasti zaštite prava svojih članova, sindikalne organizacije iz oblasti obrazovanja (u daljnjem: potpisnici) sklopili su sledeći:

SPORAZUM O SARADNJI

Potpisnici će redovno razmenjivati informacije koje su od značaja za sindikalnu aktivnost potpisnika.

Svaki potpisnik će redovno obavestavati druge potpisnike o planiranim akcijama, o njihovom odvijanju i konačnom ishodu.

Potpisnici će koordinirati svoje aktivnosti i zajedničke akcije.

Akcije koje ne dobiju podršku svih potpisnika mogu izvesti i sami zainteresovani potpisnici.

Izjave o zajedničkim aktivnostima dajuće se u obliku pisanih saopštenja u kojima se prethodno slože svi potpisnici, učesnici akcije.

Nijedan potpisnik neće sam davati izjave o zajedničkim aktivnostima, bez prethodnog usaglašavanja u ostalim učesnicima.

Nijedan potpisnik neće davati izjave o aktivnostima drugih potpisnika u kojima sam ne učestvuje.

Nijedan potpisnik neće u glasilima generalno napadati druge potpisnike, ali može javno izraziti nezlaganje u pojedinim postupcima drugih potpisnika.

Svaki potpisnik se obavezuje da će drugom potpisniku na njegov zahtev omogućiti uvid u evidenciju sopstvenog članstva.

U pregovorima s poslodavcem (vladom Srbije) potpisnici će izabrati zajedničke predstavnike za pregovore.

Ovom sporazumu mogu pristupiti i drugi registrovani sindikati u oblasti obrazovanja, ako se s tim slože svi dotadašnji potpisnici.

U trenutku donošenja ovaj sporazum potpisuju

Milovan Karlović
za Sindikat prosvetnih
radnika Vojvodine

Zeljka Blagojević
za Forum beogradskih
škola

Radmila Đodić
za Forum osnovnih škola
Beograda

Gordana Petrović
za Forum srednjih stručnih
škola Beograda

Šnežana Baralić-Bošnjak
za Asocijaciju prosvetnih
radnika opštine Pančevo

Krećku Albić
za Sindikat obrazovanja
Čačak

КО ЈЕ КО У УНИЈИ

СВИ ПРЕДСЕДНИЦИ УНИЈЕ*Радован Павловић*

Нема разлога да скривам своје задовољство због чињенице да организација чији сам један од оснивача и први председник, слави десет година постојања и успешног рада. Такође, драго ми је што се актуелно руководство припрема да на примерен начин обележи јубилеј Уније и да ода признање свим оним људима који су уложили огромну енергију, емоције и време у њено настајање и функционисање.

У покушају да избегнем хвалоспеве на рачун оснивача из смутних деведесетих, прелиставао сам пожутеле документе и копије из штампе, које је најбоље сакупио и архивирао проф. Драган Карлаварис из Новог Сада, свакако кључна фигура синдикалног организовања тих година. Као илустрацију тог времена изабрао сам чланак из „Блица“ од 16. марта 2000. године који је потписала Катарина Прерадовић, новинарка којој никада нисам стигао да захвалим за инзванредно праћење и објављивање активности Уније синдиката просветних радника Србије. У поменутом чланку „Професоре нема ко да прими“ поред осталог стоји: „’Ако буде уручен само један отказ професорима у штрајку, ступићемо у потпуну обуставу рада’, рекао је Радован Павловић, председник Уније. Професори су јуче у организацији УСПРС у 12.05 одржали протестни скуп испред

Министарства просвете. Око 300 окупљених професора из Београда, Чачка, Крагујевца, Ваљева, Вршца и Панчева звиждаљкама и повицима негодовања изразили су протест, а њихову делегацију нико из Министарства јуче 'није могао да прими'. Протест професора настављен је у сали СО Стари град, где су се окупљенима обратиле вође синдиката из неколико градова. Зорица Благојевић, секретар Форума београдских гимназија, истакла је 'срамну улогу државног синдиката, који је ушао у штрајк само да би преузео улогу преговарача'. Петар Бончић из Панчевачке гимназије подсетио је да је ова школа од септембра 1997. у законском штрајку. Професори из унутрашњости прекорили су престоничке колеге због слабог одзива штрајку и нагласили да је Београд подбацио: 'Зна ли Београд да је Чачак већ пет недеља, а Крагујевец три недеље у потпуној обустави рада', истакао је Горан Јоксимовић, учитељ из Крагујевца.

Најбурнији аплауз побрао је Драган Матијевић, један од вођа чачанских просветара, рекавши: 'Ако ђаци треба да полагају матуру, односно испит зрелости, онда и 60 одсто наших колега професора тек треба да положи тај испит, јер они не могу децу учити моралу и етици'."

Срећко Албић

Професор сам математике. Од 1993. до 1997. године био сам члан Републичког одбора Синдиката образовања науке и

културе, као председник Синдиката образовања науке и културе за Моравички округ.

Чачански просветни радници 1997. године ступају у потпуну обуставу рада, доносе одлуку о ишчлањењу из Самосталног синдиката и одлуку о формирању Синдиката образовања Чачка. Београдски просветни радници имају исту намеру, али их спречава одлука о разрешењу мр Драгана Златковића са места председника, који тада губи и посао, и данас повремено обавља грађевинске послове и тако се издржава. У контакту је с нашим чланством, које му у неким ситуацијама помаже да преживи.

Синдикат образовања Чачка доноси статут и одбацује све што није било добро у класичним синдикатима. У првом члану стоји: „Синдикат образовања Чачка највиши је синдикални орган у просвети на територији државе“, и тиме смо могли да доносимо одлуке о гранском штрајку. Члан СОЧ-а могао је да буде било који радник у просвети на територији Србије, као и пензионери.

Себи смо поставили задатак да се удружимо са сличним синдикатима, и тако смо 1999. године са Форумом београдских гимназија, Форумом средњих стручних школа Београда и Синдикатом просветних радника Војводине формирали Унију синдиката просветних радника Србије, којој су одмах приступили Ваљево, Краљево, Крагујевац, Прибој, Рашка, Пожаревац, Бор, Ниш, Сремска Митровица, Топола и друга места.

Синдикалне методе рада пренели смо и на Унију, која је једини прави синдикат просветних радника са две велике несреће — Синдикатом образовања Србије и синдикатом „Независност“, који чекају да уберу плодове рада Уније синдиката просветних радника Србије и често завршавају посао влади онемогућавајући акције Уније.

Њихово руководство представља само себе, а влада им чини уступке. Фактички, они су полусиндикалне или полуполитичке организације, увек спремне да помогну властима, на штету радника.

Унија синдиката просветних радника Србије јесте раднички синдикат настао из базе и с њим нема „трулих“ ком-

промиса, а ја сам задовољан и срећан што сам у свему томе учествовао и дружио се с најхрабријим и најспособнијим људима.

Сада сам директор Машинско-саобраћајне школе у Чачку.

Миодраг Скробња

Трећи председник Уније био је Миодраг Скробња, који је на ту функцију изабран 1. новембра 2001. и на њој остао до одласка у пензију 12. октобра 2005. године.

По одлуци Главног одбора, остао је члан председништва задужен за ресор финансија и аналитике, а сада је стручни сарадник Уније.

Овај период значајан је по бурним политичким и синдикалним превирањима. Дошло је до велике ерозије СОС-а и других синдиката, чији су чланови масовно прелазили у Унију, па је она удвостручила и број чланова и школа које су њене чланице. Било је и непријатности у Унији, па је ФБОШ, иако један од оснивача, искључен из ње због непоштовања одлука, нестатутарног понашања и неплаћања чланарине. Међутим, губитак 70 школа и око 2.500 чланова брзо је надокнађен.

Овај период остаће забележен као период изузетне сарадње са првом демократски изабраном владом и министром просвете Гашом Кнежевићем, који су покушали да заведу ред у ресору зарада доношењем Закона о платама на бази платних

разреда, који су СОС и ГСПРС „Независност“ одбацили, па смо добили Уредбу о коефицијентима, чиме је дерогиран посебан колективни уговор из кога су коефицијенти пренети у Уредбу.

Посебно је била значајна активност министарства и Уније на реформи образовног система, коју смо свесрдно подржавали, док она није попримила нежељене токове, после чега смо је оспоравали, а написали смо и „белу књигу“ о њој.

Донет је и Закон о основама система образовања и васпитања који је требало да подржи реформу, али је у многим својим одредбама само погоршао положај образовања и запослених, због чега је Унија захтевала његове измене и допуне, што је учинила министарка просвете Љиљана Чолић, али су остали неки спорни чланови на чијим се изменама инсистира и данас.

Током овог периода донет је нови посебан колективни уговор за основне и средње школе и домове ученика који Унија није прихватила и због чега је организовала законски штрајк који је трајао 42 дана. Била су организована и два једнонедељна штрајка због лошег материјалног положаја запослених као и више штрајкова упозорења.

Леонардо Ердeљи

Леонардо Ердeљи рођен је у Београду 6. јануара 1950. године. Завршио је гимназију, дипломирао права и завршио постдипломске студије. Говори енглески, немачки и италијански језик. Радио је као новинар приправник на RAI Упо, а једно

време професионално свирао у rock and roll групама у Италији и Немачкој. Био је и уредник листа „Правник“ и руководиоца кадровског сектора у привредним организацијама у Крушевцу.

Није био члан ниједног синдиката до 1998. године, када је основао прве независне синдикате у Расинском округу (био је председник Општинског одбора) и учланио их у Унију синдиката просветних радника Србије 1999. године.

Завршио је *Basic Negotiations training* у организацији *The American Federation of Teachers Educational foundation*, AFL-CIO, о чему поседује сертификат.

Био је промотер *Vocational Education and Training reform* и члан радне групе за управљање средњим стручним образовањем.

У УСПРС биран је два пута за члана извршног одбора и председништва, био је и потпредседник и председник Уније. За њеног председника изабран је тајним гласањем на Скупштини Уније 2007. године.

Запослен је у Машинско-електротехничкој школи у Крушевцу и једно време био је професор предмета Транспортно право, маркетинг и шпедиција, а тренутно ради као секретар школе.

*ОСНИВАЧИ УНИЈЕ***СОЧ — БОРБЕНО КРИЛО УНИЈЕ**

Какав је утицај Синдиката образовања Чачка на јавни живот града најбоље илуструје следећа анегдота. Када су крајем деведесетих година локални медији истраживали каква је политичка информисаност грађана, један од испитаника изјавио је: „Ја знам само за две организације о којима се прича; то су СОЧ и УЧК“.

Ова „несрећна аналогија“ нашег суграђанина имала је за циљ да илуструје какву је медијску пажњу у граду изазвао Синдикат образовања Чачка својим честим и упорним синдикалним акцијама. Жестина и истрајност које су карактерисале борбу СОЧ-а требало је да укажу управо на важност циљева те борбе. То чему је тежио СОЧ није био само пуки еснафски, већ дале-косежни друштвени интерес. Синдикат образовања Чачка борио се не само за материјални положај просветних радника и достојанство професије већ пре свега за образовање као носећи стуб на коме почивају свако озбиљно друштво и држава. Мера циљева одређивала је карактер борбе. За једну малу организацију какав је СОЧ то су били превелики захтеви, али су само они оправдали сврху његовог постојања и метод његовог деловања. Свест о важности циљева наше борбе и свест о ограничениости снаге СОЧ-а родило је његово гесло: „Из пораза у пораз, до коначне победе!“ Ова парадоксална фраза показује сву апсурдност времена у коме је СОЧ постојао, али и свест о томе да само упорношћу и борбеношћу можемо остварити свој циљ — боље образовање у Србији.

Шта је СОЧ

У априлу 1997. године, после великих протеста просветних радника широм Србије који су трајали готово два месеца и који су се, као и сви претходни, завршили великом преваром

државног синдиката (сада СОС), формиран је Синдикат образовања Чачка. У свечаној сали чачанске Гимназије, пред стотинак колега из готово свих чачанских школа, просветни радници Чачка одлучили су да покушају да се самостално боре за своје професионално, материјално и изнад свега људско достојанство. Ову идеју у мају исте године подржаће више од пет стотина просветних радника Чачка. За првог председника Синдиката образовања Чачка изабран је Срећко Албић, професор Машинске школе у Чачку, који ће неколико година касније постати и председник Уније синдиката просветних радника Србије.

Оно по чему је СОЧ препознатљив и у чему је тајна свих његових синдикалних успеха јесу кадрови. За председнике синдиката и у граду и по школама бирани су најбољи — истакнути професори и наставници, људи од професионалног и моралног интегритета који су имали све квалитете да поведу чланове (у оно време, а и сада) у веома неизвесне и опасне акције.

Ауторитет тих људи давао је свим акцијама Синдиката образовања Чачка легитимност и уверљивост у јавности. То су људи којима су колеге и јавност веровали, и којих су се власти плашиле. Њихова стручност, интелектуалност, способност и храброст учиниле су од СОЧ-а најорганизованију и најауторитативнију институцију у граду. Тако се данас о томе ко ће бити директор школе или неке друге просветне институције не питају локални политичари и провинцијски кадровски мештани, већ СОЧ.

Директори већине школа у Чачку били су истакнути чланови СОЧ-а, који су и дан-данас у одличним односима са бившим синдикалним колегама.

За директора Регионалног центра за развој образовања постављен је кандидат СОЧ-а, а за начелнике Школске управе такође стари чланови. Тако је цело чачанско образовање де факто у рукама СОЧ-а и није никакво чудо што је оно једно од најуређенијих и најквалитетнијих у целој Србији. У овоме се крије још једна посебност СОЧ-а, јер своје „најбоље војнике“ дајемо свом противнику, школској власти. Радо то чинимо, јер је у корист образовања.

Изграђен ауторитет

Какав је данас ауторитет СОЧ-а међу просветним радницима Чачка, најбоље говори податак да су све чачанске школе (23) учлањене у овај синдикат. Од 1.500 радника у образовању Чачка 1.300 је у СОЧ-у, што значи да 90 одсто њих верује овом синдикату.

Захваљујући својим кадровима, масовности, ауторитету и одличној организованости, Синдикат образовања Чачка један је од највиталнијих и најборбенијих делова Уније синдиката просветних радника Србије. Због своје ревности и понекад радикализма у извршавању синдикалних договора и задатака, често је у сукобу не само са просветном влашћу већ и са оним деловима Уније које не красе борбеност и храброст. Уосталом, гесло СОЧ-а јесте да „добри морају водити слабе макар били и мањина, а не лоши добре макар били и већина“. О томе шта борбеност СОЧ-а значи за ауторитет саме Уније сведоче речи барда српског синдикализма Миодрага Скробоње, који веома често понавља: „Да су ми још само два синдиката као Чачани, министарство (просвете) већ би било на коленима.“

„Круцијална синдикална питања“ као што су плаћен превоз, јубиларне награде, технолошки вишкови... која и данас муче поједине чланице Уније, за СОЧ су само тривијалности које су регулисане пре много година. Активност Синдиката образовања Чачка не исцрпљује се у борби за побољшање социјалног и материјалног статуса просвете, већ и у борби за професионални статус, за другачије место и значај образовања у друштву. Синдикат образовања Чачка био је најоштрији критичар оног преврата, земљотреса у српском образовању названом „Гашине реформе“. Желећи да укаже просветној и широј јавности на погубност овакве реформе не само на образовање већ и на цело друштво, СОЧ је објавио три студије под насловом „Погледи на реформу образовања“. У њима се на јасан начин указује на све заблуде, нејасноће, недоречености и опасности понуђене реформе. Као наставак настојања да Србија има боље образовање настале су и две књиге којима је СОЧ из-

давач или суиздавач — „Нови школски поредак“ Влада Димитријевића и „Бела књига образовања“ Данила Беодранског и Драгана Матијевића. Ове публикације пратио је и низ трибина и промоција широм Србије. Тако је СОЧ постао институција за поштовање чије се мишљење посебно уважава у готово свим питањима просвете. Чланови многих комисија важних за послове образовања јесу људи из нашег синдиката.

Шта СОЧ значи за Унију говори податак да скоро нема органа или комисије Уније у коме нема неког из СОЧ-а. Они су или њени председници (Срећко Албић), или чланови Главног одбора (Весна Топаловић), или Председништва (Драган Матијевић) и Надзорног одбора (Милан Селаковић).

Многи од синдиката, чланова Уније, жале се на то да „њихове акције нису доступне јавности, јер су под медијском блокадом“. Са СОЧ-ом то није случај. Свака његова акција под будном је медијском пажњом, дакле, и пажњом јавности. Свака конференција за штампу препуна је новинара из свих медија, и писаних и електронских. Зашто? Зато што је свака акција Синдиката образовања Чачка (био то штрајк, трибина или промоција књиге) правремена, актуелна, добро испланирана, прецизно вођена и масовна. У њима увек учествују готово све школе. Што је најважније, „СОЧ никад не блефира“, никад није само претио, никад није обећао а да обећање није испунио. Зато новинари знају да пред собом имају озбиљне људе, доследне синдикалне раднике који ураде оно што науме. Њихову доследност цене сви — и колеге и ученици, и родитељи и јавност, па свакако и новинари и медији. Када неко хоће да буде уважаван, он мора уважавати и себе и друге. То је улог ауторитативности.

Ауторитет и углед које Синдикат образовања Чачка има у самом граду, а и у Србији, један је од највећих домета за који су се изборили просветни радници Чачка. Због тога тај углед треба љубоморно чувати и јачати, јер борба за образовање у Србији тек почиње, а за њу је потребно још много угледа, памети и храбрости.

Руководство СОЧ-а из 2003.

Пошто смо текст почели анегдотом, њоме га и завршавамо. Кажу, када се неко од чланова СОЧ-а појави у медијима било којим несиндикалним поводом, већ сутрадан је кључно питање у Чачку — када СОЧ почиње штрајк.

Радован М. Кувекаловић,
председник СОЧ-а

*ОСНИВАЧИ УНИЈЕ***СПРВ НАЈИСКУСНИЈИ ДЕО УНИЈЕ**

Већ помало заборављене, 1988. године прошлог века, дошло је до првих окупљања просветних радника у Новом Саду, који су, не мирећи се са маргинализацијом просвете, одлучили да покушају да промене њен положај, тј. однос власти према образовању. Група ентузијаста окупљена око једне идеје започела је велику борбу и на њој истрајала дуги низ година, да би данас Синдикат просветних радника Војводине представљао једини истински покрет запослених у образовању. Из Координационог одбора основних и средњих школа Новог Сада настао је први независни регистровани синдикат у Србији.

После првих окупљања уследила је и прва регистрација 1991. године, када се могао регистровати синдикат на основу законских одредаба и тада је овај синдикат регистрован као Самостални синдикат радника у образовању и васпитању АП Војводине, а 1996. године долази до промене имена и од тада наш синдикат носи данашњи назив — Синдикат просветних радника Војводине.

Од свог настанка до данас, као пионир синдикалног организовања, Синдикат просветних радника Војводине доживљавао је успоне и падове, да би се после сваког пада уздицао као феникс, јачи и снажнији, храбро крчећи пут синдикалном организовању, синдикалној идеји, развијању свести свог чланства о неопходној борби за остваривање начела на којима је и сам настао. Све то СПРВ ради на најширој демократској основи, на потпуној аутономији својих регионалних и општинских одбора. Данас СПРВ има око 8.000 чланова који су организовани у два регионална одбора (Нови Сад и Зрењанин) и пет општинских одбора (Ковин, Вршац, Кикинда, Рума и Сремска Митровица), као и низ основних организација које нису повезане ни у један општински одбор.

Наравно, Синдикат просветних радника Војводине обележили су и многи појединци који су оставили дубок траг у његовом животу и раду у протеклих двадесет година. Апсолутно не штедећи се, уносили су сву своју енергију, сав свој муком стечен углед просветног радника како би Синдикат кренуо правим путем. Нажалост, како то обично бива, револуција је једе своју најбољу децу, тако да су и многи од ових истинских прегаца сагорели у својој борби и својим настојањима за боље сутра свих нас. Једноставно, нису издржали на овом тешком задатку, али су оставили неизбрисив траг и не смемо их заборавити. Дакле, морамо се сетити Радована Павловића, Драгана Карлавариса, Весне Литричин, Ненада Јатића, Маријана Крунића, Вере Сладић, Владе Дропца и многих других. Веома је тешко набројати све заслужне чланове а да неко не буде заборављен, па се због тога наљути. Али, морамо истаћи и оне који су оставили огроман траг у СПРВ, а још увек изузетно много раде у Синдикату, као Мирко Радета, Саво Маринковић, Милан Трбовић.

Но, морамо признати да је било и оних који су покушали да ставе своје интересе испред интереса Синдиката, тј. да преко њега остваре неке своје личне амбиције. Али, те појаве уочене су на време, а такви појединци одстрањени или су сами отишли када су схватили да у томе неће успети.

Нажалост, морамо се сетити и оних дивних људи који су оставили неизбрисив траг у настајању, нарастању и стасавању овог синдиката, а прерана смрт однела их је из наших редова управо онда када је требало да се радују успеху овог синдиката, када је требало да све њихово залагање и несебичан труд буду реализовани у најбољем светлу, и када је СПРВ требало да буде и био је светлост на крају тунела, када је био једини ослонац хиљадама просветних радника који су ниподаштавани на најгори начин. То су Радослава Цица Иконов, као и један диван адвокат, Марија Харангозо.

И после таквих потреса и губитака, СПРВ издизао се све више и више и постајао снага просветних радника у борби за очување и спас достојанства и угледа најодговорније делатности

овог друштва. Стога је наша велика обавеза и одговорност према свим тим људима да у најскорије време постанемо и останемо једина снага просветних радника на овим просторима и истински заштитник просвете на подручју Војводине.

Као резултат рада и настојања људи који су водили овај синдикат, 1997. године формиран је данас највећи синдикат просветних радника у Србији, Унија синдиката просветних радника Србије, као противтежа државном синдикату који никада није пропуштао прилику да изда просветаре и да се редовно приклони власти. Ово ми звучи потпуно познато и видљиво и ових дана. Морамо признати да је Унија истрајала у својим настојањима иако је против себе увек имала најмање три противника — министарство и два синдиката. Али, управо такав став допринео је томе да Унија данас буде најбројнији и најјачи синдикат запослених у образовању, а огроман допринос у свему томе има и СПРВ.

Не мирећи се непрестано са друштвеним запостављањем образовања, најнижим зарадама најобразованијег дела становништва ове државе, непостојањем националне стратегије када је у питању образовање и најмањим издвајањем из бруто националног дохотка за образовање у целој Европи, СПРВ је у својим наступима редовно указивао на све негативне појаве власти према образовању, на сва кршења Устава, закона, подзаконских аката и колективних уговора. Управо због тога СПРВ никада није пристао на политику која је неспојива са значајем просвете као институције од изузетног националног интереса и није одустао од сталних настојања да до јавности допре истина о томе да реформе школског система нема без реформе друштва, без корених промена у економском, политичком и културном смислу, што једино обезбеђује достојанство идеји образовања и успостављања истински хуманог и суштински етичког система вредности. У том смислу СПРВ отворено се залагао за оставке и смењивања многих челних људи у институцијама власти, и децентрализацију финансирања и управљања у школству.

Наравно, борба за што бољи материјални и друштвени положај запослених у образовању превасходни је циљ Синди-

ката просветних радника Војводине. Али, он је стекао своју препознатљивост и огромном солидарношћу и константном бригом за своје чланове. Због тога су ту сталне акције окренуте превенцији здравља запослених и стицању што већег степена стручне спреме, тј. школовања током целог радног века. У том смислу готово да нема ниједног синдиката који проводи такве акције.

Свакако смо један од првих синдиката који је рекао 'стоп' куповини свињских полутки и набавци зимнице и огрева. То није синдикални задатак, већ је основни циљ обезбедити запосленима такву материјалну основу да сами могу да купују полутке и зимницу, па зато позивамо и све друге синдикате да 2009. годину означимо као прекретницу у животу српске просвете, тј. као годину у којој ће се сви синдикати окупити око једног захтева, који треба да гласи: издвајање из бруто националног дохотка за просвету мора да износи најмање пет одсто, а најнижа плата запослених у образовању не може да буде испод 250 евра. Само на тај начин оправдаћемо наше постојање и исказати сву озбиљност. То од нас траже и очекују наши чланови.

Ове теме чине окосницу нашег рада и постојања, али морамо истаћи да СПРВ не пропушта прилику да са својим члановима обележи и све значајне датуме из живота просветних радника, а једна од најуспешнијих и најпопуларнијих акција јесу спортска дружења, која почињу да представљају празник у раду и животу наших чланова. Наравно, не само због спорта и дружења већ и зато што смо ми овим сусретима дали и међународни карактер, јер нам долазе наше колеге, за сада само из Словеније, с којима имамо изузетну сарадњу, а свакако ћемо настојати да нам дођу и колеге из других република и других европских регија.

У односима са другим синдикатима, Синдикат просветних радника Војводине увек је заступао независну синдикалну организацију, регионално засновану, која прихвата сваку сарадњу, под условом да се задржи појединачни идентитет Синдиката, заступају аутентични професионални и економски интереси запослених, не негује лидерство и не производе чиновници спремни да своје личне интересе и каријере ставе испред ин-

тереса својих чланова, те је на тим основама и предложио и основао Унију синдиката просветних радника Србије.

Руководство СПРВ-а

Синдикат просветних радника Војводине не би био оно што јесте да не учествује и у реформским процесима у образовању, тј. да не сматра да је куцнуо последњи тренутак за спровођење озбиљних и темељних реформи целокупног школског система. Започете реформе кренуле су пренагљено и фронтално и биле су осуђене на пропаст, али није се смело да буду прекинуте у потпуности. Због тога ми данас већ добро заостајемо за школама у другим деловима Европе и више немамо право да затварамо очи пред том чињеницом. Стога позивамо све одговорне људе из Министарства просвете и све релевантне факторе политичког живота Србије да отпочну реформске процесе, а ми смо ту да у оквиру својих знања и овлашћења помогнемо да што пре дођемо до правог пута. Наравно, за тај процес првенствено је потребан новац, али ни он нимало неће вредети ако се не уреди комплетна законска регулатива у вези са образовањем, а ми ту можемо бити од одлучујуће помоћи. Не треба заборавити да ми живимо и

радимо с нашим школама, с нашим вртићима, и најбоље осећамо њихове потребе и проблеме.

И на крају, не смемо а да не поменемо оне због којих и постојимо, оне због којих учимо и на које треба да пренесемо сва своја знања и животна искуства — генерације младих које долазе и које од нас очекују да се изборимо и омогућимо им бољи живот, боље сутра. Ово јесте тешко време, време безнађа, поремећених вредности, време у којем се прави ауторитети не признају, већ су ауторитети неки ликови са маргина друштвеног живота, а просветни радник изложен је огромним притисцима којима је веома тешко одупрети се и којима многи не одоле. Зато је ту Синдикат просветних радника Војводине, да свим нашим члановима каже да је можда једна битка или више њих изгубљено, али да ћемо на крају рат добити ми.

Све ово биће нам много лакше када успемо да се ослободимо политике која нам је од школа направила политичке полигоне и због које установе образовања не могу нормално да раде. Дакле, сви заједно морамо рећи збогом политици и да се више никада не појави у нашим установама.

Свакако сте приметили да нигде не одвајам СПРВ од школа и вртића и да свугде говорим о заједничком деловању. Управо то је највећа вредност и особина овог синдиката — никада, ниједног тренутка не заборавити кога он представља, од кога живи, за чија права и интересе се бори, ко му је ослонац. Нама су једини ослонац наши чланови и зато се боримо за сваког од њих. Никада нам ослонац не могу бити они фактори који не прихватају наша начела, наше принципе.

Синдикат просветних радника Војводине већ годинама истиче борбу као своју обавезу према младим људима, нарочито сада и нарочито према онима који хоће да остану и да живе од своје памети и способности, од свог рада. Они од својих наставника не смеју да наследе осећај немоћи, апатију и безнађе — основа је професионалног и етичког кодекса у Синдикату.

*ОСНИВАЧИ УНИЈЕ***ФОРУМ ГИМНАЗИЈА — НОСЕЋИ СТУБ УНИЈЕ**

Одлука о оснивању Форума београдских гимназија (ФБГ) донета је 28. јануара 1997. године за време највећег штрајка у просвети који је организован до сада. Све београдске гимназије, укључујући и Обреновачку и Лазаревачку, биле су оснивачи ФБГ. Идеја је била да се створи струковна организација која ће бранити част и достојанство једне, за свако друштво веома важне професије, у том моменту потпуно понижене и бачене у блато. Наша жеља била је да се изборимо за положај какав заслужује просвета, али и за услове рада какве заслужују и добијају најбољи ученици у свету. Без мотивисаних професора нема добре школе, али ни са четрдесет и више ученика у одељењу. Нудили смо сарадњу и помоћ министру просвете да се наше педагошко искуство искористи у интересу наших ученика, али чак и кад нисмо тражили новац (а најчешће јесмо), били смо игнорисани или проглашавани за НАТО плаћенике. Били смо једна од ретких професија која је стално пружала отпор режиму.

Реаговали смо и на доношење Закона о универзитету и пружали подршку универзитетским професорима у борби против укидања аутономије универзитета. Јавно смо били против бесрамног Закона о привилегијама који је касније и повучен. Оштро смо критиковали милицију која је тукла студенте по улицама Београда. Тражили смо слободне медије и заштиту Студија Б кад је био преотет Београду. За време бомбардовања наше земље упутили смо писмо просветним синдикатима Европе и Америке. Тражили смо да дигну свој глас против терора њихових земаља којем су изложена наша деца. Новинари су осетили да смо ми нешто поштено и свеже у жабокречини свакодневице, па су сва наша ангажовања медијски добро праћена, изузев у најцрњим режимским медијима.

Да бисмо имали моћан синдикат који би окупио већину професора и наставника, са сродним независним синдикатима

основали смо Унију синдиката просветних радника Србије, која тренутно броји око 500 школа из Београда, Чачка, Ваљева, Краљева, Врања, Бора, Панчева, Зрењанина, Вршца, Новог Сада, Бечеја, Аранђеловца и других места.

Садашња влада Србије показује више слуха за просвету, али ако се плате што пре битно не повећају, бојимо се да од реформе неће бити ништа, а једва ћемо знати кад школске године почињу, а кад се завршавају.

Отпор пропадању

Током 2001. године Форум београдских гимназија, са синдикатима широм Србије, допринео је томе да Унија синдиката просветних радника Србије организационо ојача и постане уважен партнер Министарству просвете у процесу поправљања катастрофалног статуса и материјалног стања запослених у просвети. Свака иницијатива Уније спроведена је у потпуности с наше стране. Наш представник Бојан Ристић један је од два потпредседника Уније.

Док се Унија залагала за повећање плата и коефицијената, ми смо се трудили да се гимназије окрену раду са ученицима, моралном опоравку и борби против корупције. После десетогодишњег пропадања гимназије у сваком погледу, морали смо да почнемо од почетка, а то значи да се боримо за савестан рад нас самих, за избор наших најбољих колега за в. д. директора, за поштен упис, за одељења која немају 40 и 50 ученика, него, како каже закон, по 32, и за спречавање корупције, поготово у Једанаестој гимназији и Гимназији „Свети Сава“.

Почетком 2002. године Министарство просвете организовало је Прву конференцију о реформи школства и ми смо се одмах укључили у њен рад. У септембру смо присуствовали Другој конференцији. Убрзо после тога, током 2002. и 2003. године, на реформи ће радити око 40 професора београдских гимназија.

Министарство просвете изменило је и побољшало упис у средње школе, тако да је први пут ове године у гимназије уписивано 30 ученика у одељење. Ми смо учествовали у контроли уписа и у јуну је све било како треба. Међутим, од септембра смо приметили да се руши упис из 2001, тј. да постоји процес пребацивања ученика у садашњи други разред, и да се тиме опасно повећава број ученика у одељењима. Претпостављамо да ће се слично дешавати и са садашњим првим разредом. То је последица притисака и интервенција које долазе из Министарства просвете, и наш је главни циљ да ту врсту корупције спречимо.

Ове године укинута је Једанаеста београдска гимназија, а Гимназија „Свети Сава“ једва се спасла од укидања. До тога не би дошло да је Министарство просвете имало више слуха за наша упозорења да се виновници за лоше стање у тим школама налазе у самом министарству.

Активно смо учествовали у преговорима са министарством и владом о побољшању материјалне ситуације запослених у школама. Унија СПРС призната је као репрезентативни синдикат, потписана су два протокола са владом, плате су нешто боље, а сада чекамо даље преговоре и потписивање Посебног колективног уговора са Владом Србије.

Ове године успели смо да организујемо четири форумске трибине и објавимо три форумска билтена. Главни циљеви Форума београдских гимназија до краја године јесу даље учешће у спровођењу одлука Уније СПРС, контрола уписа у гимназије и спречавање пребацивања ученика из школе у школу, контрола процедура за избор директора гимназија, запошљавање колега које су остале без посла и учешће у потписивању Посебног колективног уговора са Владом Србије.

Борба за посебни колективни уговор

Усвојени су сви кључни захтеви Уније синдиката просветних радника Србије у вези с реформом школства, изузев захтева за другачији састав школских одбора. Синдикалне борбе

за ПКУ постају све опширније, а кулминација је била 15. јуна 2004, када је половина школа у Србији спровела једнодневни штрајк упозорења. Од београдских гимназија штрајковало је њих једанаест. Незадовољан радом Министарства просвете, Форум је од њега захтевао да покрене горуће теме: утицај политике на школске одборе, избор директора, права и обавезе наставника, залуталу реформу, усавршавање и др. Нажалост, иницијатива је прошла без одјека.

Током јуна, јула, августа и септембра 2004. професори београдских гимназија завршавају основни курс из рачунарства који организује Министарство просвете, а Форум врши логистику. Такође, професори рачунарства похађали су специјалистичке курсеве.

Руководство Форума београдских гимназија

На место министра просвете и спорта постављен је Слободан Вуксановић. Националну стратегију образовања изложио је на само две стране! Рационализација школске мреже прети отпуштањем многим наставницима који једини вид заштите виде у потписивању посебног колективног уговора. Са овим се

отезало све до октобра 2005. године. У међувремену је било претњи, штрајкова...

У четири гимназије (Петнаеста, Четврта, Осма и Десета) извршене су инспекције. Поводи су били различити, али проблеми Петнаесте гимназије трају и данас, пошто је градски секретар за образовање сакрио налазе инспектора.

У фебруару 2006. године одржана је Трећа конференција УСПРС у Новом Саду. Једанаест чланова Форума присуствовало је овој конференцији и подржало одлуке Уније, посебно оне које су се односиле на конституисање Националног просветног савета и стриктно поштовање одредаба Закона о раду и Посебног колективног уговора за основне и средње школе и домове ученика. Успели су штрајкови, али и санкције према наставницима и школама које су их спровеле.

Национални просветни савет једва да је и почео рад, када је Министарство просвете и спорта у августу предложило измене закона којима се поништавају све ингеренције овог савета и своде се на пуку саветодавну функцију.

У априлу 2006. године УСПРС и ФБГ потписали су програм синдикалног солидарног осигурања својих чланова са „ДДОР Нови Сад“ који има двојну функцију: осигурава чланове Уније синдиката и чланова њихових домаћинстава, и обезбеђује материјалну подлогу за формирање и функционисање Синдикалног солидарног фонда. Период се завршава прикључењем Форума Акцији за акције и борбом за доделу јубиларних награда.

***ИЗ ИСТОРИЈЕ УНИЈЕ
ШТА (СВЕ НИ-) СМО РАДИЛИ***

Na sastanku sindikalnih organizacija: Sindikat prosvetnih radnika Vojvodine, Foruma beogradskih gimnazija, Foruma beogradskih osnovnih škola, Sindikat obrazovanja Čačak koji je održan 25. juna 1999. u prostorijama u Bulevaru Arsnija Čarnojevića 166 ovlašćeni predstavnici doneli su sledeće

ODLUKE

1. Osniva se Unija sindikata prosvetnih radnika Srbije, čiji su osnivači:
 1. Sindikat prosvetnih radnika Vojvodine
 2. Forum beogradskih gimnazija
 3. Forum beogradskih osnovnih škola
 4. Sindikat obrazovanja Čačak
2. Sedište sindikata je u Beogradu ulica Bulevar Arsnija Čarnojevića 166
3. Izabran je predsednik Unije: Radovan Pavlović
4. Ovlašćeno lice za upis Unije sindikata prosvetnih radnika Srbije u Registar sindikalnih organizacija je Suzana Perlić, broj lične karte X-195369 SUP Beograd

U Beogradu, 25. juna 1999.

Sindikata prosvetnih radnika Vojvodine

Radovan Pavlović

Foruma beogradskih gimnazija

Z. Blagojević

Foruma beogradskih osnovnih škola

Radovan Pavlović

Sindikata obrazovanja Čačak

Radovan Pavlović

*КОНФЕРЕНЦИЈЕ***КОНФЕРЕНЦИЈЕ УСПРС**

Ради боље међусобне комуникације, ширења мреже, дистрибуције материјала, едукације чланства и др., Унија је повремено организовала конференције за председнике свих основних организација по областима и центрима.

Прва конференција

Одржана је у Крагујевцу 11. јуна 2005. године, а обрађене су следеће теме:

- Зашто штрајк — Миодраг Скробоња
- Реформа образовног система — национална стратегија — Драган Матијевић
- Посебни колективни уговор — Леонардо Ердељи
- Како до бесплатних акција — Бранко Павловић

Друга конференција

Одржана је у Краљеву 5. октобра 2005. године, а обрађене су следеће теме:

- Зашто нисмо потписали ПКУ — Миодраг Скробоња
- Репрезентативност — Леонардо Ердељи
- За стабилан образовни систем — Драган Матијевић
- Шта смо научили — Миодраг Протић
- Нови информациони систем УСПРС — Миодраг Сокић

Трећа конференција

Одржана је у Новом Саду 3. и 4. фебруара 2006. године, а обрађене су следеће теме:

- Нова организациона структура УСПРС (ресорни одбори) — Миодраг Сокић

- Услови за рад синдиката — Миодраг Протић
- Права и обавезе синдиката — Леонардо Ердељи
- Искуства Словеније у реформи образовног система — Драган Матијевић
- „ДДОР Нови Сад“ — солидарно синдикално осигурање и директор ДДОР-а
- Колективно преговарање — Славица Ђорђевић
- Систем финансирања — Миодраг Скробоња
- Рационализација мреже школа — Бојан Ристић из Министарства просвете

Четврта конференција

Одржана је у Крагујевцу 21. децембра 2006. године, а обрађене су следеће теме:

- Обавезе послодавца — Леонардо Ердељи
- Шта јесмо, а шта нисмо потписали — Миодраг Скробоња
- Примена Болоњске декларације — Драган Матијевић
- Основне и средње школе у односу на друге кориснике буџета — М. Скробоња
- Синдикално солидарно осигурање — Небојша Огњеновић
- Национални просветни савет — Миодраг Сокић

*ШТРАЈКОВИ***ХРОНОЛОГИЈА ШТРАЈКОВА**

- Од децембра 1996. до марта 1997. године тромесечна потпуна обустава наставе у целој Србији;
- од 7. до 13. марта 2001. године сви синдикати, учествовало 1.312 школа, од чега 401 школа из Уније;
- 28. новембра 2001. године једнодневни штрајк упозорења, само Унија, одазвале су се 382 школе;
- 29. маја 2002. једнодневни штрајк упозорења, само Унија, одазвало се 318 школа;
- од 17. до 20. фебруара 2003. године сви синдикати, 1.114 школа, од којих 372 из Уније;
- 14. јуна 2005. године једносатни штрајк упозорења, само Унија, 293 школе;
- од 1. септембра до 12. октобра 2005. године штрајк 42 дана због ПКУ, само Унија, 375 школа;
- 18. октобра 2005. године једнодневна обустава наставе, подршка Обреновачкој гимназији, само Унија, 121 школа;
- од 3. априла до 12. маја 2006. године сукцесивни штрајк упозорења, један час у првој недељи, два часа у другој, до једнодневне обуставе у последњој недељи, само Унија, 338 школа;
- 5. септембра 2007. године једносатни штрајк упозорења, само Унија, 319 школа;
- од 19. новембра 2007. до 12. децембра 2007. године сви синдикати, 1.690 школа, од којих 519 из Уније;
- 20. марта 2008. године једносатни штрајк упозорења, само Унија, 403 школе.

*ПРОТЕСТИ***У ДРУГО ПОЛУГОДИШТЕ С НОВИМ МИНИСТРОМ
ПРОСВЕТЕ**

У отворену будућност, као и сви грађани Србије, просветни радници уложили су велике наде, настале из колективног и појединачног очаја. Уложена су огромна очекивања, па су чак и скептици одлучили да ћуте како би се новој власти пружила прилика да ради оно што је обећала.

Нажалост, наша нова политичка елита, без обзира на страначку опредељеност, често показује своју неспособност, правећи грешке. Један од највећих промашаја актуелне власти у Србији јесте именовање Слободана Вуксановића за министра просвете и спорта. Он је на то место именован „ни крив ни дужан“. То министарско место је, после политичких нагодби, „попуњено“ човеком који нема ни годину дана рада у просвети. Према одредбама Закона о основама система образовања и васпитања, директор школе мора да има најмање пет година рада у просвети, док министар очигледно може да буде и лице које нема ни годину дана радног стажа, ни положен стручни испит, ни лиценцу.

Својом „посланицом“ од 15. августа 2005. године, када је свима пожелео успешну школску годину, министар је обавестио директоре школа о основним активностима Министарства просвете и спорта у наредном периоду. У тачки 1. ове „посланице“ наведено је следеће:

„Влада Републике Србије није и неће разматрати рационализацију наставног кадра у основним и средњим школама Србије. То значи да неће бити отпуштања просветних радника због мањег броја уписаних ђака у поједине школе.“

Унија синдиката просветних радника Србије убрзо је схватила да ће за време свог министровања Слободан Вуксановић направити велики корак уназад, па је недавно штрајковала 42 дана у покушају да заустави даље пропадање

образовног система. Претходни министар Љиљана Чолић срушила је просветну кућу, а њен наследник сада разбацује циглу по циглу унаоколо.

Од почетка свог министровања Вуксановић се бави искључиво личним маркетингом и употребом јавности. У својој мисији обмањивања јавности, осим што је тврдио да неће бити отказа у просвети, он је упорно понављао да је испунио све штрајкачке захтеве УСПРС, да би упоредо с тим отпочео репресију према УСПРС каква се не памти још од времена Слободана Милошевића. Унија је све то издржала, а ево, уме и да узврати.

Пројекциј у Београду 2005.

У међувремену, министар се осилио. Саопштио је јавности ноторну лаж да је, годину дана по истеку законског рока, конституисан Национални просветни савет, а Савет није конституисан, напротив. Конститутивна седница пропала је јер се академик Михаило Ђурић, кога је Скупштина именовала за председника Националног просветног савета, захвалио на понуђеном месту председника Савета. Разлог за такву реакцију академика Ђурића лежи у непримереним потезима министра просвете. Иако су раније премијер Коштуница и г. Ђурић имали

договор о томе, министар просвете прокоцкао је тај договор својим непримереним понашањем. Тако је пропала шанса да на чело српске просвете дође највећи ауторитет, а српска просвета нашла се у ситуацији да је министар просвете преузео ингеренције Националног просветног савета. Јавност мисли да је Савет конституисан, и тако се покривају одлуке које министар доноси, а за које није надлежан.

Иако је тврдио да неће бити отпуштања, министар је патентирао „добровољно отпуштање“ и срља из грешке у грешку, невестан чињенице да се најпре мора утврдити национална стратегија развоја образовног система, затим извршити рационализација мреже школа, па тек онда утврдити број запослених за чијим је радом престала потреба. Када му је неко дошапнуо да је овим његовим потезом отпочео хаос у образовном систему, министар је послао своје екипе по Србији да би констатовале да је „добровољно отпуштање“ пропао пројекат. То ће бити разлог најави рационализације мреже школа, а то, по мишљењу министра, треба остварити повећањем броја ученика као основе за финансирање, као и повећањем норме наставника на 27 часова! То ће опет створити нови вишак од четири до пет хиљада запослених у образовању!

Министар српске просвете др Слободан Вуксановић није ни трепнуо када је министар финансија Млађан Динкић отписао 10.000 просветних радника тако што је предложио буџет који не може да одржи зараде из 2005. године, без икаквог повећања.

Уз подршку колеге Лаловића, министар просвете и спорта тврдио је да ће до краја 2005. године бити донесен закон о платама у државним органима и јавним предузећима на бази платних разреда, па се може констатовати да се практична политика састоји у игнорисању чињеница, јер овај закон, према предвиђањима УСПРС, ако уопште и буде донесен, неће бити усвојен пре марта 2006. године. До тада ће се плате одређивати закључцима владе, а министар просвете и његова два синдикална повереника из „Независности“ и СОС-а одушевљено ће објашњавати ово „генијално“ решење, јер човек често мора да

мења своје мишљење како би се увек слагао с мишљењем своје странке (које по реду?).

У праву је био Љубомир Ненадовић када је написао: „Да је он министар што управља људима, не бих ништа марио, али кочијаш који управља колима треба да је потпуно при себи.“

Посебно су „атрактивни“ програми стручног усавршавања за учитеље који су просто „одушевљени“ тиме што од њих имају веће штете него користи, јер су принуђени да слушају оно што боље знају од едукатора које им је одредио Слободан Вуксановић.

Унија синдиката просветних радника Србије била је до 16.30 часова 31. августа 2005. репрезентативни синдикат, а када је њен председник одбио да потпише Посебан колективни уговор, то је напрасно престала да буде, тако што је министар просвете то једноставно објавио у медијима. Стварно безобразно!

Унија је ушла у штрајк, а запослени у школама које су чланице УСПРС били су изложени притисцима од стране министра просвете, Министарства за рад, и полиције. Унија је означена као државни непријатељ чији захтеви имају (јууу) политичку позадину, како „мудро“ и конспиративно више пута рече министар Лаловић. Министар Вуксановић тврдио је да је „прихватио све штрајкачке захтеве“ и одбио је сваки даљи разговор са УСПРС, а био је дужан да преговара са запосленима у штрајку.

После свега што су запослени у школама чланицама УСПРС доживели за време и после штрајка, Слободан Вуксановић биће запамћен по лошем.

**ЗБОГ СВЕГА НАВЕДЕНОГ, УСПРС ОВИМ ЗАХТЕВА ОД
МИНИСТРА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА СЛОБОДАНА
ВУКСАНОВИЋА ДА ШТО ХИТНИЈЕ ПОДНЕСЕ
ОСТАВКУ.**

*ПРОТЕСТИ***ЗАШТО МИНИСТАР ПРОСВЕТЕ ТРЕБА ДА ОДЕ**

1. Зато што осам месеци није хтео да разговара са Унијом, и поред десет наших званичних захтева, а позвао нас је на разговоре тек када смо најавили штрајк упозорења, у јуну 2005.
2. Зато што је обмањивао јавност и кршио Закон о штрајку, и што није преговарао с нашим штрајкачким одбором, јер је, наводно, испунио све наше захтеве, што је апсолутна неистина.
3. Зато што се јавно хвалио како крши закон да би испунио захтеве Уније током штрајка, а ми смо управо захтевали супротно, да министар поштује закон (јер иначе до штрајка не би ни дошло).
4. Зато што је, супротно важећем закону и прописима, Унију прогласио нерепрезентативним синдикатом и тиме нас искључио из свих преговора, само зато што јавно говоримо о његовим грешкама и захтевамо да се он бави проблемима у образовању уместо да дели лопте и компјутере, уводи полицајце у школе и сл.
5. Зато што је хушкао родитеље, медије и ширу јавност против просветних радника који траже системске промене а не импровизације.
6. Зато што је, на захтев Уније у јуну 2005. одбио да разговара о социјалном програму, као и о томе да он уђе у колективни уговор.
7. Зато што управо спроводи на брзину измишљен „социјални програм“ који је, једноставно, очајан и већ доноси огромну штету просвети.
8. Зато што још није конституисао Национални просветни савет, па доноси одлуке за које није надлежан, а Савет не функционише.

9. Зато што је обмануо јавност када је објавио да је тај Савет конституисан, а није.
10. Зато што ни после више од годину дана није урадио ништа на даљој реформи образовног система и стратегији развоја.
11. Зато што још није донео подзаконске акте (Правилник о норми часова, Правилник о финансирању школа, Правилник о полагању испита за директоре, итд.), а још је 13. јуна 2005. саопштио да су у завршној фази. Какве ће проблеме имати школе због тога, већ је евидентно.
12. Зато што је једнострано укинуо члан 13—14 Правилника о финансирању школа, чиме је довео у питање нормално функционисање школа и прекршио Протокол о динамици раста плата у 2005. години, у коме су садржана укинута средства од два одсто на бруто зараде по члану 13—14 Правилника о финансирању школа.
13. Зато што није ставио на јавну расправу Предлог новог Закона о основама система образовања и васпитања који му је, по договору од 13. јуна 2005, Унија урадила и доставила у августу, и тиме спречио да просветни радници коначно учествују у утврђивању предлога закона који се њих тиче.
14. Зато што не чини ништа да спречи нови хаос који ће настати 31. августа 2006. када око 1.400 секретара школа без правног факултета буде морао да преведе у административце, а на њихова места запосли исто толико правника, што је незаконита, ретроактивна примена закона.
15. Зато што је дозволио да министар Динкић избрише 10.000 запослених из буџета за 2006. и да на бази тога планира буџет за ту годину. Да би буџет опстао, уследиће „недобровољно“ уручивање отказа, или ће просветни радници 2006. примити само 11 плата, без икаквог повећања.
16. Зато што се окружио партијским и личним пријатељима непознатим просветној јавности по стручности и уопште, а сменом многих начелника школских управа, директора

- школа и школских одбора, уместо прокламоване деполитизације увео још већу политизацију школа.
17. Зато што не предузима законске мере против директора који одбијају да изврше судске пресуде. Они су и даље директори, а просветни радници који су доказали њихово незаконито понашање и даље су без посла.
 18. Зато што узалуд расипа огромна средства, време и стрпљење просветних радника организовањем стручног усавршавања које је, по избору тема, садржаја и едукатора, на тако ниском нивоу да доноси више штете него користи.

„Ми смо у њраву“ – 2005.

ПРОТЕСТИ

ПОВЕЋАЊЕ НИЈЕ 53 НЕГО 21,76 ОДСТО, И ТО ЗА ГОДИНУ ДАНА!

Плате у Србији порасле су више од 20 одсто, а у просвети само седам одсто. Негативан тренд по просвету биће настављен упркос тврдњама Динкића и Вуксановића.

Школске „џејкице“ њроклињаће минисџре Динкића и Вуксановића, јер ће за ѓодину дана добиџи њовећање њлаџе од њонизжавајућих 7,5 одсџо.

Спектакуларно објављена понуда Владе РС о повећању плата у 2007. години, под слоганом „За препород и почетак ус-пона српске просвете“, обична је обмана јавности од стране министра просвете Вуксановића.

Вуксановић се пре само пет месеци извинио Унији СПРС и одао јој признање за тачне податке о лоше пројектованом буџету и краху социјалног програма у коме је узалуд потрошена једна и по милијарда динара, када је 4.500 запослених „добровољно“ отишло из образовања, али је готово исто толико и запослено. Рачун за ово расипање новца испостављен је просветним радницима, јер је при потписивању Протокола за 2006. годину основно и средње образовање добило двоструко ниже повећање од осталих корисника буџета. Ово је образложено славим ефектом социјалног програма, измишљеним *мрџвим душама* и страхом министра Вуксановића да би веће повећање за просвету довело до хиперинфлације.

Понуђеним протоколом за 2007. годину помиње се повећање од чак 53 одсто, и наводно овога пута неће изазвати хиперинфлацију. Наравно да неће, а Вуксановић је овим још једном показао своје манипулаторске способности, тј. смисао за извртање истине.

Колико смо добро прошли у 2006. години говори званична статистика по којој су плате у Републици Србији порасле за више од 20 одсто и бележе реалан раст од близу 10 одсто, док је у

истом периоду образовање добило само 6,9 одсто и бележи пад реалних зарада. Свестан те чињенице, министар Динкић понудио нам је корекцију плата за новембар 2006. од додатних четири одсто, али коју ће уз повећање цене рада добити и остали корисници буџета, па ће наш положај у односу на њих бити још гори.

Истовремено се само једној категорији запослених, наставницима са вишом школом (који чине само 25 одсто запослених) даје додатно повећање, које су министру сабрали са оним које је већ добијено у 2006. години и оним које ће уследити у 2007. како би напобирчили 53 одсто.

Како се бабе и жабе не могу сабирати, остаје горка чињеница да ће у 2007. години повећање за наставнике бити 27,87 одсто, за професоре 21,76 одсто, а за помоћно особље 7,5 одсто, и то тек у децембру 2007.

У Београду,
17. октобра 2006. године

Леонардо Ердељи,
председник УСПРС

Трг Николе Пашића 2005.

*ПРОТЕСТИ***МИНИСТРУ ПРОСВЕТЕ ЧИСТА ЈЕДИНИЦА**

Оцењујући рад Владе Србије у протеклих сто дана, Унија синдиката просветних радника Србије оценила је рад министра просвете чистом јединицом.

Наша је оцена да Зоран Лончар није добро решење за министра просвете, али смо веровали да нам се ипак не може поново „догодити“ Вуксановић. Нажалост, првих сто дана (не рада) министра просвете, указује на то да су изневерена и најпесимистичнија очекивања.

За протеклих сто дана министар просвете није чак ни изабрао своје сараднике, нити је формирао оперативне тимове по ресорима. За то време ниједном нисмо чули ниједну изјаву министра о проблемима и стању у просвети, а о његовим приоритетима и неком програму рада није било ни речи. Међутим, скоро свакодневно, министар Лончар обавештавао нас је о личним ставовима или о ставовима његове странке о проблемима са Косовом и Метохијом, па га стога подсећамо да Влада РС има министра за Косово и Метохију, који, за разлику од њега, ради свој посао.

Унија је учинила све да му својим огромним искуством и стручним људима помогне у раду, о чему сведочи и велики број послатих писама, сугестија, иницијатива, предлога и питања, али све је то остало без одговора. Стање у просвети је алармантно, а Унија и даље чека одговоре на актуелна питања:

- када ће бар почети доношење стратегије развоја образовног система;
- зашто више од годину дана од уласка у скупштинску процедуру није на дневном реду парламента Закон о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, и шта је са другим законима и подзаконским актима;

- зашто ни после више писмених захтева министру нисмо добили тачан број запослених у основним и средњим школама, по степену стручности;
- зашто ништа није урађено на рационализацији мрежа школа, и како ће се решавати вишак запослених;
- када ће се деполитизовати образовни систем и докле ће се директори школа и начелници школских управа бирати по страначкој припадности, а не по стручним способностима;
- зашто локална самоуправа не извршава своје обавезе према просвети, па морамо преко суда да остварујемо своја права;
- зашто су плате просветних радника најниже међу корисницима буџета, и поред највише образовне структуре;
- зашто у буџету РС за 2007. годину нема довољно средстава за плате запослених у основним и средњим школама;
- зашто је Влада РС уз сагласност министра просвете донела меморандум о замрзавању плата корисницима буџета у 2008. години, без консултација са синдикатима.

Унија нема избора ни времена да чека министра просвете да почне да се бави својим пословима из свог а не из туђег ресора, и зато ће на седници Главног одбора 25. августа 2007. године донети одлуку о томе да ли ће нова школска година почети штрајком или ће министру просвете понудити рок за поправни испит.

У Београду,
23. августа 2007.

за председника УСПРС
М. Скробоња

*РЕФОРМА ОБРАЗОВАЊА***ОЧЕКИВАЊА**

Реформа образовног система јесте реформа над реформама, и тако озбиљан посао који траје годинама мора се добро и темељно припремити. Очекивана „бела књига“ са бројним подацима, студијама, анализама и другим показатељима о томе у каквом нам је тренутно стању образовање, уз јасно дефинисање националне стратегије шта и како мењати, ко ће све учествовати а ко водити процес реформе, из којих ће се извора обезбедити потребна средства — претходно подразумева широку јавну расправу о том документу и постизање консензуса стручне јавности и осталих интересних група.

Очекивали смо јасну стратегију друштва, правце привредног развоја и економије уопште, како би средње и високо образовање могло да обезбеди потребне кадрове:

- свеопшту децентрализацију, аутономију школа, деполитизацију и демократизацију на свим нивоима;
- стварање техничких и технолошких услова у школама, опремање школа новим наставним средствима за прелазак са екстензивне на интензивну наставу, подизање образовног нивоа;
- одговарајуће промене у програмима учитељског и других факултета који би пратили реформске захтеве;
- обезбеђење одговарајуће законске и пратеће правне регулативе;
- избацивање сувишних, застарелих садржаја из наставних програма, растерећење ученика и наставника, смањење броја ученика у одељењу, прелазак на једносменски рад;
- стварање услова за перманентно усавршавање наставника и ученика путем образовног система;
- израду стандарда који би омогућили верификацију нашег образовања у европској заједници.

Шта смо добили

После пуне три године и старта реформе у првом разреду основне школе, „бела књига“ без јавне расправе и оцене стручне јавности, која по уводу бившег министра просвете и спорта више личи на тестамент одлазеће гарнитуре и вапај да се реформа не зауставља, уз опаску да је то „материјал од кога се пита не прави“ — није ни могла дати боље резултате.

ПЕ-ПСИ тим који је несумњиво обавио огроман посао у изради пратеће реформске документације без комуникације са стручном и просветном јавношћу, углавном се трудио да покаже исправност понуђеног, а не и да чује другачија мишљења.

Истовремено, наметнут нам је модел школе по узору на амерички систем радионица, и поред тврдње бившег министра да је то најгори образовни систем.

Уведено је учење енглеског језика пре матерњег, при том у само 28 одсто школа, уз предаваче који „случајно знају енглески на нивоу Б2“.

Смањен је фонд часова из фундаменталних наука на рачун увођења минорних предмета (Грађанско васпитање, Руке у тесту, Од играчке до компјутера, Умеће комуницирања и др.).

У неопремљеним школама, како и сам министар каже, мораће „и даље да се ради штапом и канапом“.

Уместо растерећења, ученици су добили више предмета и проводе у школи знатно више времена.

Закон о основама система образовања и васпитања захтева хитну ревизију, и пре саме примене било је потребно тумачење неколико чланова.

Дошло је до невиђене политизације, јер је помоћник министра Желимир Попов по свом нахођењу и страначком интересу постављао директоре школа, што је довело до драстичног пада квалитета руковођења школама, уз куриозитет да је сваки други директор професор физичког васпитања!?

Учитеље су едуковани едукатори едуковали за рад у реформисаној школи, а дневници рада и ђачке књижице такви су да је организован семинар обуке како их попуњавати.

Због описног оцењивања заинтересованост ученика и напредовање сада су испод сваког очекивања, а због повећања броја предмета из којих се може полагати поправни испит већ се бележи пораст броја ученика са четири и више слабих оцена, па се може очекивати већи број поноваца него до сада, што је већ испробано и потврђено у реформама крајем седамдесетих година.

Предложено је скраћење трајања гимназија и средњих стручних школа са четири на три године, а продужење основног образовања на девет, као да се нација у свету легитимише добрим основцима, а не мајсторима, техничарима, инжењерима, лекарима, правницима, економистима и др.

Концепт реформе третира запослене као да нису учесници у процесу, тако да понуђено има за последицу масовно отпуштање једних, а пријем других којих нема на тржишту рада.

*РЕФОРМА ОБРАЗОВАЊА***ПОГУБНЕ ПОСЛЕДИЦЕ РЕФОРМЕ**

Поводом усвајања Закона о основама система образовања и васпитања по хитном поступку, упркос чињеници да није обезбеђен ни минимум консензуса интересних група и јавности, Унија синдиката просветних радника Србије издаје следеће

Саопштење II

1. Свака озбиљна, темељна реформа има високу цену, а ова наша изводи се готово без новца, па је тешко очекивати успех када је једини ресурс незадовољан, понижен просветни радник. Због тога сматрамо да је формирање разних савета, центара и стручних тимова само умножавање административног апарата и да је средства за те потребе, бар у овој фази, када средстава нема, требало усмерити на опремање школа, јер се прелаз са екстензивне на интензивну, активну наставу не може обавити помоћу табле и креде.
2. Законом се дефинитивно озакоњује политизација школа, јер усвојена решења при избору школског одбора од „истакнутих“ појединаца (уз право локалне самоуправе да именује председника и остале чланове по свом нахођењу) и процени односа политичких снага већ је дало погубне последице чији је резултат да у више од 50 одсто школа постоји в. д. стање, а у многим школама, због непоштовања воље већине, колективи су подељени и рад је веома отежан. И као да проблема није било довољно, министар сада даје сагласност и за вршиоца дужности директора, па се питамо ко то управља школом.
3. Наставничко веће, као највиши стручни орган у школи, и даље нема утицај на избор директора, наставника и

- сарадника, али зато о томе одлучују пекари, лимари, домаћице и други „истакнути“ појединци, чланови „истакнутих“ странака, и они су компетентни да одлучују о плану и програму рада школе, бирају наставно и стручно особље, директора, и брину о животу и раду школе.
4. Законом је, у ствари, утврђено десетогодишње обавезно образовање, јер се уводи обавезно предшколско образовање са четири часа дневно, што је више него што сада има ученик од првог до трећег разреда, па се питамо који су стручњаци то испланирали.
 5. Прелаз на систем 3 + 3 + 3, као и померање поласка у школу са шест година, изазваће огромне техничке и кадровске проблеме којих министарство није свесно. Пошто нам није пружена прилика да на то укажемо у јавној расправи (за коју је министар рекао да је покушај увођења самоуправљања — ово све говори и коментар није потребан), овом приликом упозоравамо:
 - Школске 2004/2005, 2005/2006. и 2006/2007. поред редовне уписује се и око трећина млађе генерације, што значи да је у тим годинама потребно приближно по 1.000 нових одељења и учитеља, а када тај талас прође, те људе треба отпустити.
 - У наредним годинама тај талас више уписаних ученика помераће се ка старијим разредима, па ће бити потребно неколико хиљада нових професора, а затим ће и они бити вишак.
 - Школске 2007/2008, када се први пут у основној школи појављује девети разред, нема првих разреда у средњим школама, а око 3.000 тих одељења нема простора у основним школама. Дакле, са око 3.000 одељења, због повећања при упису у први разред, недостајаће око 5.000-6.000 учионица у основној школи.
 - Евидентно је да ће настати хаос у погледу простора и кадрова, па ће министар, ма ко то тада био, вероватно проблем разрешити уписом 45 ученика по одељењу, а европски просек ка коме води реформа јесте 24-26 ученика.

- Ако се томе дода и чињеница да ће у том периоду бити повећан број запослених наставника страног језика, вероучитеља, наставника грађанског васпитања и изборних предмета, хаос ће бити тоталан, а стање по школама тешко замисливо.
- Ово је био један од кључних разлога што су просветни радници захтевали да се почетак реформе одложи, да се проблеми дубље сагледају и да се пронађу боља решења, јер је реформа образовања кључна у сваком озбиљном друштву и ту импровизација нема, јер грешке су непоправљиве и веома скупе.

6. Увођење лиценци — да, али не на овакав начин и не само у просвети. Међутим, и ту је законом предвиђено да локална самоуправа обезбеђује средства за стручно усавршавање које је услов за продужавање лиценце.

Опште је познато да локална самоуправа финансијски једва прати основне потребе школа за њихово функционисање, па се питамо шта ће бити када она не обезбеди потребна средства. Око 82.000 просветних радника требало би да проведе по 20 часова годишње на стручном усавршавању. Ако се томе дода да се то може обављати за време школских распуста, јасно је да је то и технички скоро неизводљиво.

Можда ће министарство и овога пута применити систем „едукације едукатора који ће едуковати наставнике“. Само је питање где ће се наћи толики стручњаци, када су најбољи већ одавно напустили просвету.

7. Министарство нема одговор ни на питање где ће се уписати поновци првог разреда средње школе 2007/2008, када се први пут уписује девети разред основне школе, па првог разреда средње школе нема, а наредних година нема другог, па трећег и на крају четвртог.

Можда ће нас министар до тада убедити да у школи не сме бити понављача, јер они много коштају државу.

Колико би коштало укључивање у привредне токове оних који су на такав начин стекли дипломе и могу ли такви бити успешни на својим радним местима? Хоће ли они бити ти флек-

сбилни, привреди потребни стручњаци — сувишно је коментарисати.

8. Коначно, као да проблема већ нема довољно, игре око изараде посебних колективних уговора добијају неразуман ток и постаје све јасније да је почетак нове школске године све неизвеснији, а све је извесније да ће се Унија придружити осталим репрезентативним синдикатима који су такву меру већ најавили, поготово што неки „ревностни“ директори већ издају решења о годишњем одмору по Закону о раду, супротно допису министра просвете и спорта, чиме се само долива уље на ватру.

У Београду,
25. јуна 2003. године

Миодраг Скробоња,
председник УСПРС

*РЕФОРМА ОБРАЗОВАЊА***ПОГЛЕД НА РЕФОРМУ ОБРАЗОВАЊА У СРБИЈИ****Опште претпоставке**

Смисао овог погледа није у томе да негира потребу реформи у образовању Србије, нити покушај њиховог ометања, већ жеља да се започете реформе обаве на најбољи могући начин и доведу до краја.

Наша школа доживела је многе реформе од Другог светског рата наовамо. Од 1945. до 1958. године вршено је идејно преусмеравање, од 1970. (после Резолуције Савезне скупштине о развоју васпитања и образовања на самоуправној основи) кренуло се у тзв. усмерено образовање. Процес је завршен 1974, када је Савез комуниста Југославије донео Резолуцију о социјалистичком самоуправном преображају васпитања и образовања. На крају, када је СФРЈ пропала, кренуло се у повратак класичној гимназији итд. Све ове реформе имале су следеће особине:

1. Циљеви реформи били су државни, проглашавани за друштвене: увек су се односили на идеолошке, а не на суштинске потребе и интересе — политички и партијски органи одређивали су шта је друштвени интерес.
2. Носиоци реформи били су политички органи, а не стручна јавност.
3. Документи су били политичке резолуције и партијски програми, а не стручне студије засноване на искуству.
4. Личности које су руководиле реформом биле су партијски и државни функционери и просветни радници — чланови СКЈ.

Зато је веома битно то што је Министарство просвете, поводом реформе школства, спремно да уђе у дијалог са просветним радницима, али и то што се тај дијалог заиста, а не фингирано води.

Ако је ово већ четврта реформа образовања у последње две деценије, то онда јасно говори о успешности реформских подухвата, о многим недоумицама реформатора, о непознавању проблема својствених образовању, недостатку идеја и игнорисању људи који су за образовање најзаинтересованији. Ми не бисмо хтели да ова реформа доживи судбину претходних, а свакако ће је доживети ако и она буде „октроисана реформа“, као и оне претходне, без сарадње са онима који су свакодневно и непосредно укључени у процес образовања. Поглед који нудимо јесте покушај да се допринесе озбиљном и тешком реформском прегнућу.

До сада је био обичај да се свака наша критика понуђеног концепта реформи у образовању дочекује уображеном увређеношћу актера њеног спровођења, несхватањем и сујетним пренебрегавањем ставова тзв. базе. Због тога ова анализа ставља широј просветној јавности на увид низ конкретних мера које би требало да помогну остваривању дуго очекиване реформе.

Наша критика понуђеног концепта реформи има неколико праваца, од којих су три основна: методолошки, социјални и стручни. Сматрамо да је образовање сложен систем са великом узајамном повезаношћу свих елемената, и уколико се догоди да било који од њих буде запостављен, прети опасност од рушења целокупне „зграде“ образовања.

Методолошки аспекти

Сваки посао који се ради мора имати темељно прецизирану методологију, од анализе почетног стања до циља коме се тежи. Неопходно је и јасно изнети план остваривања (редослед потеза, актери образовања) и пажљиво анализирати последице учињених корака.

А. Циљ образовања усмерен на исходе и применљивост знања стеченог у школама прихватљив је, наравно, уз јасно дефинисање циљева самог друштва, то јест, знања

каква ће том друштву бити потребна за укључивање у живот у њему.

- Б. Кад је реч о тумачењу тренутног стања у образовању, овај део пројекта реформе урађен је површно и некоректно. Лапидарна анализа затеченог стања без указивања на то колико је учињено у претходним, заиста тешким околностима, никога не може да задовољи. Сасвим је занемарена чињеница да је школа у претходној деценији била једина државна институција која је скоро у потпуности испуњавала све своје обавезе, иако је то учињено у готово немогућим условима. Просвета је била једини преостали носећи стуб на коме је почивало наше друштво, пошто су остали стубови (економија, култура, право) већ били порушени. Ова констатација није панегирик српској просвети, него указивање на то да су наши просветни радници кадри да спроведу сваку реформу, као они који су до сада успешно савладали све препреке, а уз то и свесрдно допринели рушењу претходног тоталитарног политичког система.

Оно што је некоректно у анализи досадашњег рада јесте тврдња појединих реформатора да су школе какве имамо биле пуке „памтионице“, некреативне институције, па чак и „болесне школе“. Све је то злобна карикатура ако се не зна и друга страна: просвећени западни свет није узео пола милиона младих људи школованих у Србији зато што су они тупави памтиоци, некреативни, болесни због школства какво смо имали, нити их је узео на дошколовавање, него их је прихватио због квалитета образовања и талената које су поседовали. Већина њих сада су водећи стручњаци у својим областима захваљујући оном знању које су понели из школа у Србији.

Ми указујемо на то да наша критика аналитичких полазишта реформе није начелна, тј. не поричемо потребу за анализом и именованем свега што није било добро. Чињеница је, међутим, да погрешна процена затеченог стања и на њој засноване акције могу изазвати много нежељених последица које је

касније тешко отклонити и које ће бити стални извор несугласица и сукоба.

Ц. Кад је реч о плану остваривања реформе, ту се могу уочити и најтежи методолошки пропусти који су учињени у два главна областима — у области редоследа реформских потеза, а затим и кад су у питању они који тај процес остварују (агенти, реализатори).

Редослед потеза је, по нашем мишљењу, потпуно погрешно постављен. Помало личи на кућу коју неко жели да гради од крова ка темељу. У тако опскурној констелацији, реформа има веома мале шансе за успех.

Остварење реформе образовања најпре је кренуло од измене наставних планова и програма (курикулума), система вредновања (евалуације) и надзорничке службе. При томе је потпуно игнорисано оно што можемо назвати „реформом просветне инфраструктуре“, која представља стварну слику материјалног стања у образовању, а нужан је услов и суштина сваке реформе.

1. Материјални положај школа

Већина школа у Србији ради у катастрофалним материјалним условима:

- руиниране школске зграде;
- уништен школски инвентар који годинама није обнављан;
- погубни санитарни услови на граници хуманости;
- техничка и технолошка неопремљеност;
- нерешено питање превоза ученика и наставника итд.

2. Мотивисаност ученика

- нереална мрежа школа у Србији (годинама);
- велика, мамутска одељења од 30 и више ученика;
- присиљавање ученика за професије које не желе;
- недостатак перспективе за ученике;
- презир према образовању као израз лома система вредности итд.

3. Стање просветног кадра
- деградиран положај целе просветне струке;
 - лош материјални положај просветних радника;
 - демотивисаност кадра изазвана напорним радом у лошим условима;
 - наслеђено неповерење у просветне власти;
 - страх од неизвесности који носи свака реформа итд.

РЕЗИМЕ: Ово су само неки од важнијих момената болести од које страда биће српске просвете. Упозоравање на то има за циљ да покаже како и најбоље замишљени курикулуми не могу бити остварени у оваквом окружењу, са овако уморним наставницима и ученицима. Сваки покушај репресије против оних који се, у стању демотивисаности и бесперспективности, опиру реформи, значио би само обнављање старог метода општења државе с просветом и нимало не би допринео напретку школства.

Агенти (реализатори) спровођења реформи

Министарство просвете је разговорима о реформи (ПОП) сасвим оправдано желело да пробије баријеру између просветних власти и просветних радника и да сруши предрасуде које прате и ометају сваку реформу. Међутим, сматрамо да су за овако важан и деликатан посао одабрани махом непогодни људи. То су најчешће били психолози и педагози који су до сада били углавном удаљени од наставних процеса и наставног живота школе, и чије је надгледање школског рада слаба гаранција поузданости њиховог односа према проблемима школства. Велики број њих био је у служби одбране старог и превазиђеног школског система. Многи су пак посао понуђен од Министарства схватили као шансу за личну промоцију или чак инфантилну егзибицију. Овакви заступници реформи изазвали су код просветног кадра више резерви и анимозитета према реформским потезима него пријемчивости. Уз то, ако се већ хоће дијалог са просветним радницима, онда што већем броју њих

треба ставити на увид књиге и брошуре са објашњењима онога што нас чека у школској будућности. У већину школа стизао је само један или два примерка релевантних књига, које су мање-више завршавале у канцеларијама директора, педагога и психолога, од чије је добре воље зависило хоће ли с њима бити упознати и они који улазе у учионице, пред ђаке.

РЕЗИМЕ: Министарство просвете мора да схвати да се у тако важну битку не иде са оваквим комесарима, већ да за тај посао треба одабрати људе од струке који су много ближи просветним радницима.

Социјални аспект

Када се сагледа преглед курикуларне реформе која се спрема, може се уочити низ недостатака који се тичу социјалног аспекта реформских подухвата, које ћемо настојати да побројимо.

Заокружен и дефинисан курикулум, поред основног материјала, морао би у овом тренутку да понуди и низ подзаконских решења и аката као што су:

1. Правилник о утврђивању цена услуга у обавезном и средњем образовању (тј. ко ће финансирати изградњу школа, опрему по новим програмима, стручно усавршавање, материјалне трошкове школа итд.).
2. Правилник о врсти стручне спреме наставника и стручних сарадника у основном и средњем образовању (тј. ко ће и са каквом стручном спремом моћи да предаје у сваком од 4 x 3 нивоа образовања). На пример, у Моравичком округу има укупно 483 наставника разредне наставе, од тога 61 са средњом стручном спремом, 324 са педагошком академијом и 93 са учитељским факултетом. Преласком на обавезно образовање 3 x 3 десило би се да после три године 120 учитеља остане без посла уколико они са факултетом не буду могли да предају у другој трогодишњој етапи. Слична ситуација биће у предметној настави. Формирањем области природних наука уместо хемије, физике

- и биологије, доћи ће до драстичног редуковања фонда часова и програмских садржаја, што ће изазвати више последица:
- а) већи број наставника тих предмета (као и историје и географије) вероватно ће остати без посла;
 - б) квантитет и квалитет знања ученика из тих области биће знатно смањен;
 - ц) ако се ти предмети не буду предавали тимски, него их буде преузео један наставник (који ће се школовати на новим педагошким смеровима дотичних факултета), штета ће бити кудикамо већа.
3. Правилник о начину остваривања стручно-педагошког надзора у обавезном и средњем образовању. За сада се зна да ће се раздвојити управни део (просветни инспектор) и педагошки део (просветни саветник), што је добро. Али, никако није добро то што је предвиђено да један саветник покрива природне или друштвене науке, уз додатак надзорника за језике, математику и информатику.
 4. Правилник о нормативима школског простора, опреме и наставних средстава за обавезно и средње образовање. Преласком на систем 3 x 3, низ градских основних школа које већ раде у три смене наћи ће се у нерешивим проблемима. Да ли су реформатори сагледали објективне могућности свих школа у Србији, бар у материјално-техничком погледу, пре но што се овако преурањено упустише у курикуларну реформу и поставише највише могуће захтеве?
 5. Правилник о обавезном стручном усавршавању наставника и напредовања у служби: ко финансира усавршавање, ко га организује и верификује, како ће се финансирати стечена знања, како и на који начин ће наставници склапати уговоре о раду, ко ће заступати њихова права и штитити их од самовоље директора, од којих поједини више воле подобне него способне, ко ће просветне раднике штитити у случају болести, старости, инвалидности.

6. Да ли је Министарство просвете спремило социјални програм за оне који ће због реформи остати без посла (преквалификације, отпремнине итд.)? Ако јесте, ко је упознат с њиховим садржајем? Шта је са онима са којима школа не обнови уговор о раду?
7. Да ли је Министарство просвете игде урадило експериментални (пилот) програм по захтевима курикулума и сагледало врлине и мане понуђених теоријских поставки (нпр. школа у руралној или развијеној сеоској средини, приградска школа, градска школа)? Како ће изгледати модел финансирања у пракси? Какви ће бити исходи новог типа образовно-васпитног рада?

Тачно је да је досадашње образовање имало низ недостатака и да смо сви за то да се оно преобликује. Али, очито је да се на позитивна искуства досадашње школе није обратило нимало пажње, него се у реформу ушло брзоплето, без обзира на огромне и застрашујуће последице које би њен неуспех могао да има не само по школство него и по друштво у целини. Зато постављамо и следећа питања:

1. Ко треба да изнесе реформу ако су постојећи, дуго потцењивани и осиромашени наставници они којима се и данас на лествици друштвених делатности нуде мрвице за плате од којих се не може пристојно живети, а камоли куповати књиге и друга средства неопходна за стручно усавршавање?
2. За коју се привреду врши реформа средњег стручног образовања, кад Влада Србије, осим приватизације, није учинила ништа друго што би указало на правац развоја нашег економског живота за који средња стручна школа треба да се веже?
3. Како треба гледати на аутономију понуђену средњим стручним школама којима је дато на слободну вољу да осмисле 60 одсто онога што ће предавати, јер ће министарство прописивати само 40 одсто наставног плана и програма, и то за општеобразовне предмете? Како да средње школе, без икаквих узора и искустава осмисле тих

60 одсто школовања за привреду која у овом тренутку углавном не постоји? Који ће се то програми усвајати и који ће стручни кадар остајати без посла када се то буде радило у школама у којима су поремећени међуљудски односи?

Уместо закључка

Од досадашње реформе видели смо само неке последице Закона о основној школи. Рецимо, по новој процедури постављања директора и секретара школе, за та радна места потребна је висока стручна спрема. Известан број школа има проблема у избору директора, а у мањим срединама то су најчешће професори физичког васпитања (студије у Лепосавићу) или педагози (студије у Блацу). Коментар о мотивисаности школа са тако изабраним директорима није потребан.

Наравно, реформа је потребна, али без озбиљности, комплексне припреме сваког аспекта (од којих социјални нису најмање важни), ангажовања угледних наставника — практичара из разних средина, довољних консултација са стручним друштвима и претходних провера како то функционише у пракси — она ће пропасти.

Искрено се надамо да не постоји прикривени циљ реформе, какав би, на пример, могао бити настанак грађанских школа са курикулумом „школигрице“ чији би ниво знања био драстично смањен, и елитних школа (колеџа), где ће се по старим правилима старих школских система (без „едукативних радионица“) школовати будућа економска, политичка и друга елита земље (сетимо се да се у Итону и другим сличним школама у Великој Британији и даље носе униформе, а школски захтеви нису нимало „радионичарски“).

Реформе — да! Ни споре, ни брзе, него квалитетне и трајне! Реформе ослоњене на добру традицију, и реформе које ће постати добра традиција!

Новембар, 2002. године

Синдикат образовања Чачак

*НАЦИОНАЛНИ ПРОСВЕТНИ САВЕТ***КУЦАМО НА ВРАТА ЗАБОРАВЉЕНИХ ИНСТИТУЦИЈА**

Моја је скромна оцена да је у протеклом периоду, (уосталом, као и раније), рад и учинак Националног просветног савета веома лош. Начин рада, број седница, њихово трајање и број донесених одлука далеко су од задовољавајућег, али највише поражава чињеница да НПС нема своју стратегију која би оправдавала његово постојање, па самим тим до данашњег дана није ни донео полазне основе српског образовања: стратегију образовања, буџетску стратегију и елементе трајне реформе образовања. Председник НПС проф. др Александар Јовановић има све ингеренције и компетенцију у вођењу овог савета, али очигледно је да његов начин вођења никако није у служби развоја српског образовања (у оном смислу како је то предвиђено у стратегији УСПРС и како ја мислим). При томе, председник Националног просветног савета вешто управља Саветом и његовим потенцијалним одлукама, тако да овакав НПС, без визије и јасних циљева, манипулисан, представља чист промашај. Из свега овога могу да закључим да овакав НПС (без обзира на квалитет и стручан став) није оно што би требало да буде — независан и равноправан учесник у трипартитној власти у образовању, већ само инструмент, продужена рука неспособног министра просвете и неспособног Министарства просвете.

Оперативни рад Националног просветног савета

Рад Националног просветног савета своди се на месечне седнице које трају што је могуће краће. Посебне комисије независно раде и доносе своје предлоге. Те комисије не подстичу се да раде више, ефикасније и боље, напротив.

Навешћу пример свог рада у комисијама:

1. Члан сам Комисије за утврђивање стандарда за компетенције наставног особља и директора школа. Не треба

посебно да објашњавам колико је важно успостављање стандарда када је у питању избор и рад директора школе — то је једна од болних тачака нашег образовања. Комисија је одржала четири састанка 2006. и 2007. године. Донела је предлог стандарда и доставила га Националном просветном савету. До сада (већ девет месеци) тај предлог није стављен на дневни ред, а комисија се у међувремену не састаје.

2. Члан сам Комисије за стратегију образовања. Она је замишљена као прва и најважнија од свих 16 комисија НПС, и у почетку нити сам ја био њен члан, нити се она састајала. Пошто сам на седници упорно захтевао да се НПС окрене стратегији образовања, изабран сам у ту комисију, па је и њена прва седница одржана у децембру 2007. (годину и по дана по почетку рада НПС). За сада је то и последња седница. На њој је проф. Ивић добио задатак да направи полазне основе стратегије образовања, али од тада до данас (пет месеци) ништа није урађено, нити се комисија састајала.

Све време чланови Националног просветног савета примају по 40.000 динара месечно, што би било примерено када би НПС радио како треба, нпр. када би сваки његов члан за тај новац радио бар 20-30 сати месечно и дао сразмеран стручни и радни допринос, а не два сата месечно, као што је сада случај.

Шта је НПС усвојио у последњих годину дана

Продуктивност Националног просветног савета је поражавајућа: у последњих 12 месеци донесено је једва десетак одлука! Са таквим темпом нема ни помисли о некој реформи или бар савременијој концепцији образовања, јер свет иде напред брже него што је НПС у стању да га стигне, тако да се растојање између српског и нпр. европског образовања све више повећава, а не смањује (како се верује). Наводим списак одлука НПС у протеклом периоду:
мај 2007:

1. усвојен је посебан програм основног образовања и васпитања у иностранству;
- август 2007:
2. усвојен је програм буњевачког говора са елементима националне културе;
 3. прихваћени су уџбеници за пети разред основне школе и уџбеник за историју трећег разреда гимназије општег и друштвеног смера, аутора Радоша Љушића;
- октобар 2007:
4. усвојен је предлог Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника и Правилник о стручном усавршавању наставника, васпитача и стручних сарадника;
- јануар 2008:
5. усвојен је програм за шести разред;
- фебруар 2008:
6. председник Националног просветног савета предложио је да се гласа за предлог подршке руководству земље и свим институцијама — од стране Националног просветног савета и Завода за унапређивање образовања и васпитања, што је једногласно усвојено! (реакција на дешавања у вези с Косовом);
 7. усвојен је програм националних мањина;
- март 2008:
8. усвојен је Наставни план и програм на мађарском језику
 9. усвојено је позитивно мишљење за неколико наведених уџбеника;
- април 2008:
10. усвојен је програм за седми разред (могуће је да недостаје још неколико небитних одлука, јер ми нису достављена два записника).

Извештај о мом учешћу у раду НПС

13. седница НПС, мај 2007, Косовска Митровица

Предложио сам доношење стратегије образовања. Најавио сам извесност да ће НПС ускоро бити прозван као бирократско тело које не служи својој сврси, да ће јавност прозивати НПС као кривца за стање у образовању. Добио сам задужење да сачиним полазне елементе за утврђивање стања у образовању.

14. седница НПС, јун 2007, Суботица

Иако сам благовремено предао свој елаборат о стању образовања, та тачка није била на дневном реду. Уместо тога, констатовано је „да сам ја урадио свој део посла, а да седница председника свих комисија није заказана из тог и тог разлога“, и одлучено је да ће се „на основу тога састати председници свих комисија да сачине елаборате о стању у образовању“.

15. седница НПС, август 2007, Београд

Благовремено сам предао своје примедбе и предлоге за дневни ред: појављивање председника НПС у Скупштини Србије где ће дати извештај о стању у образовању; повећање издвајања за образовање из бруто националног дохотка у идућој години на пет одсто; образовање као стратешко-национални интерес; деполитизација образовних институција; пројекција даљег темпа реформе. Та тачка није стављена на дневни ред са образложењем да ће бити стављена на идућој седници НПС.

16. седница НПС, септембар 2007, Младеновац

Поднео сам предлог допуне дневног реда „оцену садашњег стања образовања и доношење стратегије образовања у Србији“. Предлог је усвојен. Захтевао сам доношење стратегије образовања, издвајање за образовање од најмање пет одсто годишње, и образовање као стратешки интерес. Захтевао сам дискусију. Добио сам општу подршку осталих чланова НПС. Предложен сам у Комисију за стратегију образовања која би се састала ускоро.

17. седница НПС, септембар 2007, Крагујевац

Записник са претходне седнице није садржао ништа од горе наведеног, тако да сам члановима НПС на лицу места умножио чланак — извештај из „Просветног прегледа“ са претходне седнице који је садржао комплетно моје излагање, захтевајући да се записник НПС не усвоји. Записник није усвојен.

Седница Комисије за стратегију још није заказана. Биће одржана 7. или 8. новембра.

18. седница НПС, новембар 2007, Аранђеловац

Моје примедбе са претходне седнице унесене су у записник (у увијеној и замагљеној форми), али седница Комисије за стратегију није заказана. Биће у децембру.

19. седница НПС, децембар 2007, Београд

Одржана седница Комисије за стратегију. На седницу је позван проф. др Иван Ивић (који није члан НПС) да помогне у дискусији. Одлучено је да се Националном просветном савету предложи да Ивић припреми полазни елаборат за стратегију образовања.

20. седница НПС, јануар 2008, Београд

Национални просветни савет дао је мандате проф. Ивићу да припреми полазни елаборат за стратегију образовања.

21. седница НПС, фебруар 2008, Београд

Нисам присуствовао седници из оправданих разлога.

22. седница НПС, март 2008, Београд

Седница је била потпуно посвећена неким споредним темама и није било могућности да се преусмери њен ток. О проф. Ивићу и стратегији — ни говора!

23. седница НПС, април 2008, Лепосавић

Нисам хтео да идем у Лепосавић због злоупотребе Националног просветног савета у политичке предизборне сврхе. Има ту и мало симболике: на седници НПС годину дана раније, управо на Косову, најављивао сам колегама члановима НПС у шта ће се он изродити уколико се не буде окренуо своме послу. Сада, када је НПС спао на тако ниске гране да је постао инструмент јефтине политичке пропаганде, а не мотор српског образовања, ја сам остао у Београду.

И на крају, постављам питање ГО УСПРС: да ли би, када, и на који начин Унија требало озбиљније да се позабави овом темом?

Миодраг Сокић,
УСПРС

*НАЦИОНАЛНИ ПРОСВЕТНИ САВЕТ***НОВИ СУНОВРАТ СРПСКЕ ПРОСВЕТЕ**

Долазак Жарка Обрадовића на положај министра просвете био је велики пораз демократа Србије и превисока цена неприродне коалиције само зарад власти. Не сумњајући у способност новог министра, једно је сасвим сигурно: капацитете за озбиљне промене које су потребне српском образовању ипак имају само демократи, свиђало се то некоме или не, а њихово предизборно обећање да овај тако важан ресор неће препустити другима било је само — предизборно обећање.

Као озбиљан и конструктиван синдикат прихватили смо стање на које нисмо могли да утичемо, па смо министру Обрадовићу понудили сваки вид сарадње, а и доставили му у писаној форми многе планове и пројекте како бисмо му указали на проблеме у образовном систему, истовремено му понудивши решења за њих. Тако смо му доставили: програм са краткорочним и дугорочним мерама и пословима које очекујемо да обавља како би се завео ред у образовни систем, стратегију развоја образовног система, реформу гимназија, реформу надзорничких служби, програм уштеда буџетских средстава, предлог измена Закона о основама система образовања и васпитања, сугерисали му доношењем више подзаконских аката који су одавно морали бити донесени, више анализа о разним неправилностима и ненаменском трошењу буџетских средстава и др. И поред великог броја дописа, разговора, иницијатива и подсећања да се почне реализација ових пројеката, резултата нема.

Међутим, као и сви његови претходници, пожурио је да своје најближе сараднике доведе партијске другове и истрошене кадрове СПС-а сумњиве политичке прошлости, посмењивао начелнике школских управа и на њихова места довео своје партијске људе. Оставио је и неке сараднике које му је оставио претходни министар, што је најгоре у свему, јер се проблеми и даље

гомилају уместо да се решавају. Спорост у раду његових сарадника просто је невероватна. Дефинитивно је завршена потпуна феудализација Министарства просвете.

Пожурио је да уведе бесплатне уџбенике за будуће прваке усред највеће светске економске кризе у последњих 80 година, док у буџету за просвету нема довољно средстава ни за одржавање плата запослених на прошлогодишњем нивоу, па је сасвим извесно да ће први пут после много година бити доведено у питање и извршење Протокола за 2009. годину. Остаје нада да ће бити добро ако нам и овако скромне плате не буду смањивали. Издвајање огромних средстава за бесплатне уџбенике док су нам школе у јадном стању; било би социјално одговорније да ова средства утрошимо на поправку школских објеката, јер ће од овога бити мала корист за родитеље, а велика штета за образовни систем.

Врхунац свега било је јучерашње „силовање“ демократије у Народној скупштини, и то баш од демократа и њихових коалиционих партнера, између осталог и избором нових чланова Националног просветног савета. Тело које би требало да доноси најзначајније одлуке о образовном систему у Србији попуњено је члановима који о том систему знају мало или готово ништа. Не знамо колики је и да ли би био пресудан утицај министра Обрадовића да се између два кандидата у име репрезентативних синдиката између најбољег и најгорег изабере овај други, који је одавно ван образовног система, чија су знања скромна и који је омражен и међу својим члановима, јер је годинама уназад као председник СОС потписивао све и свашта што је власт нудила, бринући увек само о личним интересима. При том је сам себе предложио, па ће поред ионако велике плате, имати и накнаду за рад у Националном просветном савету од око 500 евра месечно. Разумљиво је зашто власт воли људе који само климају главом, док стручне и оговорне доживљава као своје противнике.

Нажалост, није изабран изузетан човек, уважени и цењени професор који о образовању зна много, готово све, аутор многих радова о реформи образовног система, стратегији, пот-

реби системских промена у српском образовању и непоновљиви синдикалац.

Демократи су се и овога пута превише сагнули; испод је блато, а из њега је тешко изаћи.

Унија неће више трошити своје несумњиве потенцијале гурајући неспособне да раде оно за шта су плаћени, јер постоји граница после које свако стрпљење престаје, па нам не остаје ништа друго него да се повучемо из свега, јер немамо више ни времена ни воље да до бесвести чекамо да министар и његови сарадници коначно почну да се баве правим питањима од значаја за образовни систем, како нам Европа не би била све даље, уместо све ближе.

РЕФОРМА ГИМНАЗИЈА

УЗ ПОМОЋ УНИЈЕ

Србија ће добити нове гимназије! То је вест која ће образовати све запослене и ученике у овим елитним школама. Пошто је реформа образовања у Републици завршена или је при крају у готово свим школама (основним, средњестручним, вишим и високим), на ред су коначно дошле и гимназије. Завод за унапређење образовања и васпитања оформио је почетком септембра комисију која ће се бавити пројектовањем новог концепта гимназијског образовања. У том тиму налази се више од половине бивших и садашњих чланова Уније. Сви они били су или сада јесу „практичари“, људи из наставе, чиме је остварена једна од основних идеја Уније да реформе у образовању раде људи из образовања, практичари, а не они који о школи знају само из сећања на ђачке дане или из пуне теорије.

Овај текст нема за циљ да опише све детаље новог концепта гимназија, већ да укаже на магистралне правце којима ће ова школа ићи. По овом концепту:

1. Гимназије остају општеобразовне школе које преваходно припремају ученике за наставак школовања на високим школама.
2. Да би био остварен овај генерални циљ и реализован нови програм у свим гимназијама, неопходно је увести једносменски рад. То подразумева изградњу 30-40 нових школских зграда, јер тренутно у неким гимназијама наставу похађа више од 1.000 ученика, а оптимално би било да их има 600-700, тј. да у одељењима не буде више од 24 ђака.
3. Гимназијалци би убудуће требало да полажу општу или екстерну матуру која ће истовремено бити замена за полагање пријемних испита за факултете. Екстерна матура имала би два дела — и обавезни и изборни. У обавезном делу сви гимназијалци полагали би (највероватније) српски језик и математику, а у изборном још два предмета

сходно захтевима факултета који ученик жели да упише. Они који положе општу матуру имаће проходност на све постојеће факултете у земљи, док остали средњошколци имају проходност само на неке факултете. Организацију и реализацију опште матуре обавила би нека од државних институција задужена за образовање, свакако уз помоћ гимназијских професора.

4. Гимназија би имала два смера — природно-научни и друштвено-језички, и ученици се неће опредељивати за смер пре него што се упишу у гимназију, већ ће у првом разреду учити по истим наставним програмима (што је и сада случај). После првог разреда почиње благо усмеравање, а у трећем и четвртном разреду ученици ће моћи да се опредељују за изборне предмете према својим афинитетима. Према оном што је предложено, ученици би у трећем разреду бирали четири часа недељно, а у четвртном разреду седам часова.
 5. Недељни фонд часова био би 30 плус два часа физичког васпитања, што значи да ученици неће бити оптерећенији у односу на садашњу ситуацију. Самим тим, квалитет образовања био би подигнут на виши ниво, јер ће бити више часова за обнављање градива, а мање „предмета које не волим“. Такође, увођењем изборних предмета отворила би се могућност увођења ученика у практичан рад, што је у великој мери недостајало актуелним гимназијама.
 6. Пошто је гимназија дефинисана као општеобразовна институција, то подразумева да сви гимназијалци после завршетка школе буду језички и математички писмени. Због тога ће фонд часова математике и српског језика бити увећан у оба смера, и због тога ће ова два предмета чинити обавезан део опште (екстерне) матуре. Тако у „новим“ гимназијама ђаци више неће моћи (много) да „беже од математике и српског“.
- Ово су само су круцијални делови новог концепта гимназије, а о свим предвиђеним детаљима просветна и остала јавност

биће упозната у другом делу текуће године, када се очекује завршетак овог великог и важног посла и почетак јавне расправе о томе. Планирано је да нова гимназија почне са радом школске 2010/11. године, када из основне школе изађе прва генерација ђака основаца која учи по новим плановима и програмима.

Да бисмо добили „нову гимназију“, постоји још неколико институционалних услова: да концепт прихвате Национални просветни савет, Министарство просвете и Скупштина Србије. Дакле, све нас очекује дуг и неизвештан пут до истинске реформе гимназија.

Учествујући у овом национално необично важном послу Унија је остварила још једну малу победу. Не само зато што њени чланови чине највећи део Комисије за реформу гимназија, већ зато што је то урађено по идеји и начелима Уније која се може исказати у ставу који већ годинама понављамо: „Нису нам потребне ни брзе ни споре реформе, већ квалитетне и трајне промене које су ослоњене на традицију и које ће постати део традиције“.

Драган Матијевић,
члан Комисије за реформу УСПРС

*БОРБА ЗА МАСТЕР***МАСТЕР ХАРАЧ
(ПРОСВЕТНОЈ РАЈИ)**

Ових дана у нашој академској јавности актуелизовано је питање односа некадашњих диплома седмог један степена стручне спреме и новог звања дипломирани мастер. Наиме, Ректорски савет Београдског универзитета донео је одлуку да се седми један степен стручне спреме изједначи са дипломираним мастером, што је сасвим логично и природно. Међутим, Наставно-научно веће Београдског универзитета „увређено“ је оваквим поступком, јер су факултети већ смислили како ће овога пута да оробе своје некадашње студенте, који су сада у радном односу и који су поносно истицали да су дипломци БУ из седамдесетих, осамдесетих и деведесетих година прошлог века. Довољно је да факултети не изједначе седми један степен стручне спреме и тзв. дипломирани мастер, и да Министарство просвете пропише да сви који раде у просвети морају нпр. за пет година имати звање дипломирани мастер и да за најмање 50.000 просветних радника у Србији буду укинута стечене дипломе и они поново постану студенти за 40.000 динара годишње. На тај начин факултети би инкасирали две милијарде динара и декани више не би били увређени одлуком Ректорског савета.

Брука за некада уважени и цењени Београдски универзитет! Није важно то што би овако деградирани и поплували своје бивше студенте и свој претходни рад, што би поништили дипломе које су поштено и поносно стечене, што би учинили један гест без преседана у свему. То уопште није важно. Важно је да своје колеге, професоре, наставнике и учитеље који годинама држе образовни систем ове земље на свом бесплатном раду, оробе сада, кад то нису урадили док су ови били студенти. Господо декани и универзитетски професори, да ли вас је срам? Знање јесте нешто највредније, али није роба која има цену овде и сада.

Министарство просвете и спорта не изјашњава се у вези с тим, већ мудро прати Светско првенство у одбојци за жене и замајава нацију правилником о екскурзијама и испитом за директоре школа.

Унија синдиката просветних радника Србије неће мирно посматрати да се на овакав начин деградирају просветни радници у Србији. Уколико се то учини на било који начин, а посебно ако се ставе ван снаге дипломе седмог један степена стручне спреме, употребићемо све методе синдикалне борбе да уразумимо оне који то буду учинили.

Зато позивамо све одговорне часне људе на БУ да досадашње дипломе седмог један степена стручне спреме изједначе са дипломираним мастером, а да нова звања примењују за студенте који се уписују сада под тим новим условима.

Информативна служба СОЧ-а

*СОЛИДАРНОСТ***СИНДИКАЛНО ОСИГУРАЊЕ**

Пре скоро четири године акционарско друштво за осигурање и реосигурање „ДДОР Нови Сад“ понудило је Унији синдиката просветних радника Србије да осигура своје чланове на један нов, за синдикат веома интересантан начин. Основна карактеристика овог програма јесте то што се овим видом осигурања постиже двојна функција: осигурање чланова Уније, њихових брачних другова и чланова заједничког домаћинства од последица несрећног случаја, и обезбеђење материјалне подлоге за формирање и функционисање Синдикалног солидарног фонда који има сасвим специфичну намену у корист чланова Уније.

У вези са овим програмом вођена је веома широка расправа међу члановима Уније, да би на основу одлуке Главног одбора УСПРС, донесене 8. марта 2006. године, био потписан уговор којим је Унија постала једини синдикат просветних радника који на овај начин осигурава своје чланство.

ССО разликује се од свих осталих осигурања по неколико основа. Прво, издвајања су веома скромна и износе 0,5 одсто од нето месечне зараде сваког члана Уније који прихвати осигурање, а премије су фиксне, без обзира на висину издвојених средстава. Затим, ово осигурање важи 24 часа, а не само на радном месту, а премија осигурања износи 75 одсто од издвојених средстава за програм ССО. Преосталих 25 одсто средстава чине Синдикални солидарни фонд, и он је остављен осигураницима на располагање. Ова средства могу се користити као потпора за наталитет, потпора санкционисанима за синдикално деловање, потпора при одласку у пензију, као и за превентивно рекреативни одмор под бенефицираним условима.

Прве полисе ССО потписане су на састанку председника општинских одбора Уније и представника ДДОР-а 4. јуна 2007. године. Том приликом предложени су чланови извршног и над-

зорног одбора, и договорено је да чланови извршних обиђу све општинске одборе и упознају чланство с разлозима којима се руководио ГО УСПРС када је донео одлуку да потпише уговор о ССО.

Да би програм ССО ефикасно функционисао, било је неопходно формирати органе који имају јасно подељене функције. Највиши орган ССО — ССФ, јесте Скуп осигураника који пропорционално чине изабрани представници синдикалних организација. Први састанак Скупа осигураника одржан је 7. јуна 2008. године, и на њему је усвојен правилник о раду ССО — ССФ. На истом скупу потврђен је избор чланова извршног и надзорног одбора. За чланове извршног одбора именовани су Аница Арсић из области Север за председника, Живан Пешић из области Југ за члана, и Миодраг Сокић из области Центар за члана. За чланове надзорног одбора именовани су: Илија Нешковић из области Центар за председника, Марина Јокић из области Југ за члана, и Снежана Алавања из области Север за члана. Иако је програм ССО — ССФ функционисао скоро две године, тек се сад могло кренути у озбиљнији рад.

Извршни одбор одржао је 12 састанака на којима је разматрао реализацију програма, договарао се о смерницама за даљи рад, доносио одлуке о пласирању средстава ССФ-а предвиђених за одмор и рекреацију и решавао друга техничка питања функционисања ССО — ССФ. Најтежи посао чланова извршног одбора био је и остао укључивање нових школа у програм ССО.

На крају још треба рећи да је просветним радницима из 23 школе који су чланови ССО, као и члановима њихових домаћинстава, у току 2008. године исплаћено 323.990 динара за осигуране случајеве и четири потпоре за одлазак у пензију, а у првих шест месеци ове године 260.500 динара за осигуране случајеве и пет потпора за одлазак у пензију члановима из 16 школа. Такође, знатан број чланова ССО користио је право на одмор по бенефицираним условима.

Аница Арсић, председник ИО ССО — ССФ

СОЛИДАРНОСТ

БЕНЕФИТ „С“ КАРТИЦА

Послови у вези са увођењем БЕНЕФИТ „С“ картице којом се, као у многим синдикатима широм света, могу остварити разне погодности у више области (финансије, осигурање, саобраћај, туризам, трговина, здравствене и друге услуге), у завршној су фази.

До сада су сагласност за разне видове бенефиција и попушта од пет до 30 одсто дали Војвођанска банка, Уника осигурање (Цептер), ЈАТ, ЖТП, *Линеаџурс*, *Флајорјенџурс*, *Елџим* за Беко кућне апарате, *Медиамакс* за све кућне апарате, клима-уређаје и белу технику, више аутопревозника, позоришта и пицерија.

У преговорима смо са *Северџрансом*, *Караванинџернационалом*, *Лиџасом*, *Румайџрансом*, железничким здравственим заводом, трговинским ланцима (*Идеа*, *Темџо*, *Макси*), приватним здравственим установама, адвокатским канцеларијама и др.

Број заинтересованих све је већи, а услуга, бенефиција и попушта биће све више како се систем буде развијао.

Промотер нам нуди ексклузивне погодности, као што су попуст за организаторе по школама — општинама од 10 до 20 одсто и бесплатне картице.

Сви заинтересовани треба да доставе Унији спискове са именима чланова и матичним бројем. Новац се уплаћује на рачун Уније, прикупљањем од чланова или са рачуна школских синдиката.

Цена карте је 250 динара годишње, а добија се за само два-три дана од дана уплате.

У Београду,
29. априла 2009.

Леонардо Ердељи,
председник Уније СПРС

*СПОРТСКИ СУСРЕТИ***ДАНИ УНИЈЕ**

„Спорт је драгоцен и незаобилазна помоћ у развоју сваког човека. Упознавати себе и друге, такмичити се с другима, међусобно се поштовати — најлакше је кроз игру и забаву. Још у старој Грчкој придавао се велики значај спорту у развоју. Међу заговорницима његове улоге најзначајнији су филозофи Сократ и Аристотел.

Спорт увек упућује на друге, кроз спорт научимо да се играмо и живимо са другима. Он ствара пријатељства, учвршћује људске односе и сведочи о њиховој повезаности.“

Спортске игре проистекле су из сусрета просветних радника Велике Планае и Пожаревца 2002. године, када су организатори били Бранко Обрадовић и Славољуб Новаковић. Такмичење је одржано у следећим спортовима: мали фудбал, одбојка и пикадо. Може се рећи да су ове игре биле претеча оних које су постале традиција Уније синдиката просветних радника Србије.

Организовани су први спортски сусрети на Тари у априлу 2003. године. Смештај је био у хотелу „Оморика“, а присуствовало је око 60 учесника. Такмичило се у малом фудбалу, одбојци, пикаду и стоном тенису. Уз дружење и размену искустава, договорено је да ове игре добију на значају и да се и по њима препознаје синдикални спортски дух Уније СПРС. Учествовали су просветни радници из Новог Сада, Сремске Митровице, Велике Планае, Пожаревца и Вршца.

Следеће игре одржане су у Лепенском виру, у априлу 2004. године. Било је присутно 150 такмичара. Одржано је спортско такмичење у малом фудбалу, одбојци, стоном тенису, пливању и пикаду. Дошли су просветни радници из Пожаревца, Велике Планае, Вршца, Крушевца, Новог Сада...

У Караташу је у априлу 2005. године такође настављена традиција одржавања спортских игара, у Спортско-

омладинском центру „Караташ“. Било је присутно више од 200 просветних радника. Такмичили су се у малом фудбалу, одбојци, куглању, стоном тенису и пикаду. Учесници су били из истих градова као и претходних година.

Игре су у септембру 2006. године премештене у Врњачку Бању. Смештај је био у хотелима Врњачке Бање, а спортови су били следећи: кошарка, мали фудбал, стони тенис, пикадо, одбојка и пливање. Ово такмичење обележио је један рекорд — присуствовало је више од 600 наших колега из целе Србије.

Тада је настала идеја да сада већ традиционалне игре имају и традиционалног домаћина. Због изузетних услова за спортска надметања, близине спортских терена, искуства у организацији синдикалних игара, одличног смештаја и исхране, избор је пао на Сокобању и хотел „Здрављак“. Стога председник Уније Леонардо Ердeљи и генерални директор хотела „Здрављак“ Новица Мијалковић склапају договор о организовању спортских игара, и оне се коначно селе у Сокобању.

У Сокобањи је 2007. године настављена традиција. Просветни радници били су смештени у хотелу „Здрављак“. Било је присутно око 400 колега који су се такмичили у малом фудбалу, одбојци, кошарци, стоном тенису, пикаду и пливању.

Шести Дани УСПРС такође су одржани у Сокобањи од 2. до 5. октобра 2008. године. Обарање рекорда из 2006. остављено је за неку другу прилику: било је присутно око 370 просветних радника. Рекорд није оборен, али се зато спортски и синдикални дух попео на највиши могући ниво.

У току манифестације одржане су и две трибине — једна за просветне раднике Сокобање, а друга за учеснике манифестације, јер су просветни радници желели да се упознају са актуелним питањима.

У току трибина проистекле су многе идеје и даље смернице за рад Уније и просветних радника.

У спортским играма учествовао је 321 такмичар, али је присуствовало још педесетак колега који су на игре допутовали као навијачи. Такмичило се у девет дисциплина: мали фудбал, кошарка (мушкарци и жене), одбојка (мешовито), пикадо

екипно (жене), шах појединачно (мушкарци и жене), пливање појединачно (мушкарци и жене), стони тенис екипно (мешовито) и појединачно (мушкарци и жене), куглање екипно (мешовито) и појединачно (мушкарци и жене) и преферанс ре-вијално (појединачно).

Унијин ̄амбиш

КОНАЧАН ПЛАСМАН ЕКИПА:

Ред. бр.	Екипа	Место	Број бодова
1.	УСПРС Крушевац	Крушевац	121
2.	Велика Плана	Велика Плана	96
3.	СПРВ Рума 1	Рума	87
4.	СПРВ Сремска Митровица	С. Митровица	72
5.	Школа за дизајн текстила Београд 1	Београд	63
6.	УСПР Аранђеловац	Аранђеловац	62
7.	Крагујевац 1	Крагујевац	59
8.	Прибој	Прибој	53
9.	Чачак	Чачак	49
10.	Врњачка Бања	Врњачка Бања	45
11.	Панчево 1	Панчево	41
12.	ОШ „Димитрије Туцовић“	Краљево	30
13.	Врање	Врање	29
14.	Горњи Милановац	Г. Милановац	29
15.	Хемијска школа Београд	Београд	28
16.	Петроварадин	Нови Сад	21
17.	Школа за дизајн текстила Београд 2	Београд	21
18.	ЕСТШ „Никола Тесла“	Краљево	20
19.	Сокобања	Сокобања	18
20.	Панчево 2	Панчево	16
21.	СПРВ Рума 2	Рума	15
22.	Крагујевац 2	Крагујевац	14
23.	СПРВ Вршац	Вршац	10
24.	Пожаревац	Пожаревац	9
25.	Техничка школа „Колубара“	Лазаревац	2

Три дана такмичења чланова УСПРС од Вршца до Прибоја, у десетак спортских дисциплина, протекло је у фер и спортској борби, јер резултати и нису били толико у првом плану. Сви су се сложили са чувеном реченицом Пјера де Кубертена: „Важно је учествовати“.

Важно је било дружити се, размењивати искуства, склапати нова и обнављати стара пријатељства. На сваком кораку осећала се позитивна атмосфера и развијен спортски колективни дух. Сви су били победници. Управо због тога постоје и трају спортске игре Уније СПРС.

Милорад Антић
Небојша Стевановић

Данило Беодрански, начелник Школске управе Чачак

СТРУКА ИЗНАД ФУНКЦИЈЕ

Када је међу чачанским просветним радницима рођена идеја да се у Чачку оформи Школска управа, истурено одељење Министарства просвете, мало ко могао је и да претпостави да ће се, после мукотрпних напора које су уложили Актив директора средњих школа, Синдикат образовања Чачак и локална самоуправа да би овај циљ био остварен — и ова, као и читав низ других институција претворити у пуко испуњавање форме, тј. да ће и новоформирана Школска управа постати још једна у низу монета за политичко, постизборно поткусуривање. Уместо да о томе ко ће водити ову институцију одлучују управо просветни радници, који су безброј пута јавно истицали да би на чело Школске управе требало да буде именован неко иза кога стоји педагошко искуство и ко се доказао у оквиру струке, дневна политика потрудила се да обесмисли и ову идеју.

Све ово иницирало је да Синдикат образовања Чачак, који од свог оснивања инсистира на неопходности деполитизације просвете, као једног од најбитнијих предуслова за делотворну реформу образовања, свом чланству предложи бојкот Школске управе и њеног начелника Драгице Симовић, па чак и прекид наставе када се она појави у школи.

Управа по мери образовања

Недавно именовање Данила Беодранског, професора физике у чачанској Гимназији, на функцију начелника Школске управе, по многим оценама представља први корак ка томе да брига о квалитету образовања буде препуштена струци. Не због чињенице да га је за ову функцију у неколико наврата јавно предложио СОЧ, већ зато што Беодранског, како тврде његове колеге, краси завидна радна биографија, будући да је током тродеценијског рада у школи радио и у настави, и као директор и као просветни саветник.

– Мој превасходни циљ јесте да се промени начин рада како би се ускладио са захтевима и потребама чачанског образовања. Нажалост, садашњи закон предвиђа да виши просветни саветник, без обзира на то који је предмет предавао, може да контролише рад сваког наставника, без обзира на предмет. Проблем је што од таквог саветника не можете да добијете адекватан одговор на питање како би требало да изгледа ваше предавање. Због тога је битно да оцену рада наставног особља доноси само неко ко до танчина познаје рад у настави одређеног предмета. Очекујем да ћу допринети бар малом помаку, будући да је систем образовања у Србији спор, ригидан и не трпи нагле резове и промене. Знам да треба имати стрпљења и дати могућност најбољим кадровима у образовању да своје искуство пренесу на остале колеге. Ја могу веровати у бољег професора физике, али не могу веровати у економисту или неког другог коме је законом дато право да оцењује рад професора физике, јер то, напосто, није нормално. Себи сам поставио задатак да у наредних пола године покушам да преко школских управа, министарства, па чак и преко политичких партија, иницирам да се промени став о потребама српског образовања. Уколико то будем могао бар мало да променим, моћи ћу да кажем да сам нешто урадио; уколико не, захвалићу се и вратити у наставу — каже Беодрански.

▪ **Деле ли ваш став и начелници осталих школских управа у Србији?**

– Ја сам већ почео да лобирам како би се неки прописи променили и да осталим начелницима покушам да објасним да сврха функције начелника није бирократска, на којој се чека пензија, будући да већину начелника чине људи који су преваљили две трећине радног века. Нека моја прва искуства указују на то да је већина ипак спремна да подржи моју идеју и да школске управе постану стожер унапређења просвете у Србији. Наравно, као и у многим другим сферама живота, поставља се питање постојања политичког слуха за тако нешто. Суштина је веома проста, само треба схватити да је делотворније имати 20

просветних саветника са пет одсто већом платом, него једног чиновника у Школској управи с пуном платом.

Могућност избора

▪ **Да ли ваш долазак на чело Школске управе најављује превазилажење сукоба између Школске управе на једној и синдиката и појединих школа на другој страни?**

– У овом тренутку то је тешко проценити управо због свега што сам претходно навео. Вредновање нечијег рада, што је један од задатака Школске управе, не може да обавља неко ко није из одређене струке, а што важећи прописи омогућавају, а за шта нисам крив ни ја ни бивша начелница, јер је то, напосто, затечено стање. Могуће је да поново дође до сукоба уколико неко из Управе, ко нема квалификацију за одређени предмет, рецимо, математику, не буде примљен на час професора математике. Као начелник, ја тако нешто не бих смео јавно да кажем, али ја сам пре свега неко ко је готово цео радни век посветио образовању и његовом унапређењу, и као таквом незамисливо ми је да било која функција може и сме бити изнад струке.

▪ **Непуну деценију после политичких промена и најава свеобухватних друштвених реформи, стиче се утисак да је реформа образовања маргинализована, без обзира на то што је реч о једном од три основна стуба сваког друштва.**

– Имао сам прилику да учествујем у реформи гимназије са колегом Драганом Матијевићем; добиле су подршку Заједница гимназија Србије, Националног просветног савета и Комисије за просвету Владе Србије, а да у влади преовлада мишљење да са реформама треба сачекати. Индиректно, то значи да се промене не желе, што није добро. Конкретно, када је реч о гимназијама, ако и даље 14 или 15 предмета буде обавезно, на тај начин ученицима ускраћујете могућност избора. Нормално је да деци омогућите избор на почетку, како би она сама препознала шта им одговара и сходно ономе шта желе да студирају прилагодила

своја интересовања и могућности. Таква је пракса у свету и не видим ниједан разлог зашто се тако не ради и код нас.

Квалитет образовања као основни циљ

▪ Значи ли то да држава занемарује значај просвете?

– Ако се у обзир узме само колико се из бруто националног дохотка издваја за просвету у Србији, онда су ствари много јасније. Немогуће је изградити квалитетан образовни систем са 3,5 одсто бруто националног дохотка. Али, то не значи да не можете да унапредите организацију. За бољу организацију неопходан је политички слух. За политички слух неопходан је бољи састав владе и због свега тога очекујем да ћу имати великих проблема уколико ову функцију будем обављао на онај начин како сам то предвидео у свом плану. Међутим, моја дужност, пре свега као некога ко је цео радни век провео у настави, јесте да покушам да укажем на горуће проблеме, без чијег је решавања апсурдно говорити о реформи образовања и подизању квалитета просвете на ниво који ће омогућити да цело друштво крене напред.

▪ **Годинама сте били ангажовани у СОЧ-у и Унији синдиката просветних радника Србије; избором на функцију начелника, тј. представника министарства и владе, нашли сте се наспрам ваших дојучерашњих синдикалних колега.**

– У тренутку именовања био сам председник СОЧ-а у Гимназији, активно сам био ангажован у комисијама Уније које су радиле на реформи образовања, што значи да сам непрестано био ангажован у струци, без обзира на то да ли је реч о синдикату или држави. Управо због тога, упркос функцији на којој се налазим, ја себе не видим као противника синдиката, већ као некога пред ким је, између осталог, и задатак да на обострану корист унапреди сарадњу између државе и синдиката, која је током претходних година често била на веома ниском нивоу.

Политичко слепило

▪ **Често се у јавности могу чути оцене да просветне раднике интересује искључиво њихово материјално стање.**

– Од оснивања СОЧ-а и Уније, просветни радници, чланови ових синдиката, подређују материјални положај унапређењу образовања. Када је реч о штрајковима, они су на њих напросто приморани, будући да је држава често покушавала да избегне своје обавезе. Нажалост, штрајкови добијају много више публицитета него захтеви који се односе на реформу школства. Годинама уназад професори Гимназије упозоравају на чињеницу да у свету не постоје гимназије које раде у две смене, али о овом захтеву мало ко јавно говори. Рад у једној смени није питање комфора већ квалитета наставе, будући да у свету ову врсту школе уписује око 40 одсто ученика, а код нас свега 10 одсто. И то су теме које синдикати годинама покушавају да покрену, јер, да се разумемо, квалитетно образовање један је од предуслова јаке и развијене државе која је способна да подмири материјалне потребе и просвете и осталих друштвених делатности које се финансирају из буџета.

▪ **Чини се да много тога зависи од политичке воље, па је, изгледа, под њеним окриљем био и избор чланова Националног просветног савета.**

– Када неко са кредибилитетом какав има колега Матијевић — који је током свих ових година улагао велике напоре како би се реформе образовања покренуле са мртве тачке — не

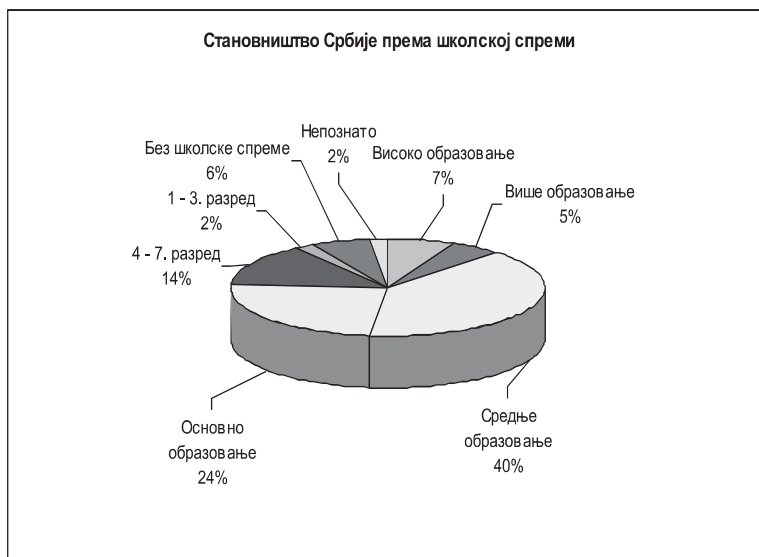
добије поверење, па чак ни посланика из нашег града, онда је то најбоља потврда да се ради о политичкој одлуци, од које ће штету имати образовање. Одсуством професора Липковског и Матијевића из Националног просветног савета ова институција губи оштрицу креативности и снаге да се реализују предвиђене реформе, од чега ће штету имати цело друштво. Нажалост, то у политичким партијама, изгледа, нико не увиђа.

Александар Арсенијевић

**„ЗАНИМЉИВА“
СТАТИСТИКА**

ОБРАЗОВНА СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА СРБИЈЕ

Степен стручне спреме	у %	груписано
Високо образовање	7%	12%
Више образовање	5%	
Средње образовање	40%	40%
Основно образовање	24%	24%
4 – 7. разреда	14%	22%
1 – 3. разреда	2%	
Без школске спреме	6%	
Непознато	2%	2%

**НИВО ОБРАЗОВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ И БРУТО
ЗАРАДЕ У СЕПТЕМБРУ 2008. ГОДИНЕ**

	СТЕПЕН СТРУЧНОСТИ	ЗАПОСЛЕНИ (У ПРОЦЕНТИМА)		ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ	
		образовање	РС РС	образовање	РС
VII	58,11	19,61	56.424	75.370	-33,58
VI	17,15	8,09	46.485	51.094	-9,92
V	1,03	5,25	38.538	47.613	-23,55
IV	8,32	31,65	35.130	41.219	-17,33
III	2,21	17,68	26.308	35.024	-33,13
II	6,59	10,09	21.972	28.984	-31,91
I	7,05	7,64	19.997	25.153	-25,78

Коментар

У односу на све привредне и друштвене делатности, образовни ниво запослених у образовању далеко је највиши, јер најближи сектор (државна управа и осигурање) има 20 одсто мање запослених са седмим степеном, а са шестим чак 30 одсто, док је плата у том сектору чак 40 одсто виша него у образовању.

Највише су зараде у сектору финансијског посредовања (127.021 динар), што је 2,25 пута више од плата у образовању, иако у овој делатности има 26 одсто мање образованих са седмим степеном.

Једино у сектору рибарства, зараде за овај степен образовања ниже су од просека у образовању.

Иако само у образовању апсолутна већина запослених (58,11 одсто) има седми степен, плате су ниже чак и од просека у РС, у којој је број запослених са седмим степеном скоро три пута мањи (19,61 одсто).

Ово је само потврда става Уније да плате у образовању морају бити бар 30 одсто изнад просека у Републици Србији.

**ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ МРЕЖЕ ШКОЛА У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ**

1. УСТАНОВЕ:

▪ предшколске установе	1.669	са	164.749	полазника
▪ основне школе	1.228	са	729.450	ученика
▪ средње школе	527	са	319.700	ученика
▪ више школе	50	са	42.000	студената
▪ факултети	70	са	138.000	студената
укупно:	3.544		1393.899	

2. ЗАПОСЛЕНИ:

▪ у предшк. установама	16.428	или	10,03	по полазнику
▪ у основним школама	73.482	или	9,93	по ученику
▪ у средњим школама	27.976	или	11,44	по ученику
▪ на вишим школама	1.540	или	27,27	по студенту
▪ на факултетима	8.611	или	16,03	по студенту

3. ОДНОС БРОЈА НАСТАВНИКА ПО УЧЕНИКУ:

▪ у основним школама	1 : 12,41
▪ у средњим школама	1 : 14,30
▪ на вишим школама	1 : 34,09
▪ на факултетима	1 : 20,03

4. ВРСТЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА:

▪ гимназије	127
▪ стручне	333
▪ специјалне	34
▪ уметничке	33

5. ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛИ:

▪ у двогодишњим школама	31 профил
▪ у трогодишњим школама	133 профила
▪ у четворогодишњим школама	148 профила
▪ на специјализацијама	231 профил
укупно:	543 профила

6. ОСТАЛИ ПОКАЗАТЕЉИ:

▪ подручја рада	16
▪ гимназијско образовање обухвата	24%
▪ остала подручја	26%
▪ машинство, економија, енергетика и пољопривреда	50%
▪ <u>У 66,2 одсто школа иде 9,4 одсто ученика, док у осталих 32,8 одсто школа иде 90,6 одсто ученика.</u>	

- За последњих пет година број ученика смањен је за 86.315.
- Око два одсто ученика не уписује се у средњу школу.
- Ове године у први разред основне школе уписано је око 6.000 ученика мање, и поред тога што је граница за упис спуштена са шест година и осам месеци на шест година и пет месеци.
- На Косову под управом Републике Србије постоји само 25 школа са 3.850 запослених.
- Настава се одвија у 4.000 зграда и још 1.500 других објеката.
- По једног ученика има 31 школа.
- По два ученика има 48 школа.
- По три ученика има 66 школа.
- По четири ученика има 69 школа.
- По пет ученика има 59 школа.
- Дакле, у 273 школе има свега 896 ученика.
- Још 273 школе раде са комбинованим одељењима у којима је свега 647 ученика.
- Некомплетно је 2.055 школа и у њима је 52.108 ученика.

- У 59 неразвијених општина има 101.340 ученика.
- У четири града Србије (Београд, Нови Сад, Ниш, Крагујевац) налази се 47 одсто свих школа и у њих иде 51 одсто свих ученика.
- Више од 1.000 ученика има у 147 школа.
- Само у Београду 54 школе имају преко 1.300 ученика.
- У Прешеву једна основна школа има 2.780 ученика у 75 одељења.
- Школа у Винчи има 2.580 ученика у 64 одељења.
- Школа у Ивањици има 2.660 ученика у 80 одељења.
- Постоје 53 специјалне школе, уз неколико одељења при редовним школама.
- На образовању одраслих ради 19 школа.
- Настава се изводи у једној па све до пет смена, нпр. у Новом Пазару.
- На четворогодишње школовање жели 46,6 одсто, а места има за 35,8 одсто ученика.
- На трогодишње школовање жели 17,9 одсто, а места има за 43,9 одсто ученика.
- У гимназијама има око три одсто мање места него што су жеље свршених основаца.
- Од 543 профила неактивно је чак 15 одсто (геодезија, кожа, текстил, грађевинарство, неметали, хемија, право, администрација, обрада метала).

Покренути су сви механизми за отпуштање 10 одсто запослених у јавном сектору у коме ради 221.000 директних корисника буџета, где образовање са 128.000 запослених чини апсолутну већину, 130.000 здравствених радника као директних корисника буџета, 2.800 радника у администрацији Државне заједнице СЦГ, 40.000 запослених у војсци СЦГ и око 100.000 запослених у локалним органима власти, што укупно чини 500.000 запослених, од којих је вишак 50.000.

**ПРЕГЛЕД БРОЈА ЗАПОСЛЕНИХ У ОБРАЗОВАЊУ
ШКОЛСКА 2007/2008.****ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ**

▪ Србија	51.373
▪ АП Војводина	<u>18.863</u>
укупно	70.236

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

▪ Србија	23.764
▪ АП Војводина	<u>8.081</u>
укупно	31.845

ВИШЕ И ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

▪ Србија	15.549
▪ АП Војводина	<u>4.177</u>
укупно	19.726

УЧЕНИЧКИ СТАНДАРД

▪ Србија	1.080
▪ АП Војводина	<u>295</u>
укупно	1.375

СТУДЕНТСКИ СТАНДАРД

▪ Србија	1.947
▪ АП Војводина	<u>453</u>
укупно	2.400

УКУПНО:

▪ Србија	93.713
▪ АП Војводина	<u>31.869</u>
укупно	125.582

**КРЕТАЊЕ БРОЈА УЧЕНИКА И ОДЕЉЕЊА ЗА ПЕРИОД
1990—2007. ГОДИНЕ**

Шк. год.	О С Н О В Н Е Ш К О Л Е				С Р Е Д Њ Е Ш К О Л Е				Укупно ОШ и СШ	Разлика
	Бр. одељ.	Бр. уч.	Просек по одељ.	Разлика	Бр. одељ.	Бр. уч.	Просек по одељ.	Разлика		
1990/91.	32.039	812.218	25,35		9.966	294.320	29,53		1.106.538	
1995/96.	31.998	794.664	24,83	-17.544	10.332	318.809	30,86	+24.489	1.113.473	+6.935
2000/01.	31.414	711.954	22,66	-82.710	10.708	323.490	31,21	+4.681	1.035.444	-78.029
2002/03.	31.131	680.440	21,86	-31.514	10.789	310.235	28,75	-13.255	990.675	-44.769
2003/04.	31.174	667.570	21,41	-12.870	10.856	302.612	27,88	-7.623	970.182	-20.493
2004/05.	31.032	659.543	21,25	-8.027	10.891	297.708	27,34	-4.904	957.251	-12.931
2005/06.	30.669	641.612	20,92	-17.931	10.959	293.711	26,80	-3.997	935.323	-21.928
2006/07.	30.077	622.562	20,70	-19.050	10.917	290.387	26,60	-3.324	912.949	-22.374

У овом периоду, у основним школама има 189.656 ученика мање, а у средњим 3.933, што укупно износи 193.589, док је број одељења у основним школама пао за 1.962, а у средњим је повећан за 951 одељење. Тако је просек по ученику пао у ОШ са 25,35 на 20,70, а у СШ са 29,53 на 26,60.

БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ НАСТАВНИКА ПО УЧЕНИКУ

школска 2000/01.	1.035.544/68.667=15,08	укупно
	711.554/44.064 = 16,15	у основној школи
	323.490/24.603 = 13,15	у средњој школи
школска 2006/07.	912.949/80.531 = 11,34	укупно
	622.562/53.933 = 11,54	у основној школи
	290.387/26.598 = 10,598	у средњој школи

ПРЕГЛЕД БРОЈА ЗАПОСЛЕНИХ

школска 1995/96.	-113.917.000
школска 2007/08.	-125-126.000 по подацима Мин. просвете
	-126.320.000 по званичној статистици РЗС
	-123.913.000 по ЕИДС подацима школа
	-125.582.000 по обрачунским коефицијентима
	-122.553.000 по ребалансу буџета 2008.
	-131.607.000 по исплатама једнократног износа из децембра 2008.

КРЕТАЊЕ НИВОА ИЗДВАЈАЊА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ИЗ БДП У ПЕРИОДУ 1990—2009. ГОДИНЕ

1990 – 3,49%	1995 – 4,11%	2000 – 3,28%	2005 – 2,68%
1991 – 3,03%	1996 – 4,51%	2001 – 2,70%	2006 – 2,81%
1992 – 3,01%	1997 – 4,50%	2002 – 3,20%	2007 – 3,08%
1993 – 3,21%	1998 – 3,79%	2003 – 3,40%	2008 – 3,32%
1994 – 3,86%	1999 – 3,22%	2004 – 2,96%	2009 – 3,54%

Просек у Европи је 6,4 одсто, а однос дела за плате запослених 76 : 24, док је код нас 96 : 4 одсто, због чега су наше школе у лошем стању, као и опремљеност и све што чини услове рада.

Према подацима РЗС, стање наших школа је:

1629 исправних
1893 потребна поправка
821 за реконструкцију
207 дотрајалих
62 недовршене

Укупно 4.612 зграда и пратећих објеката по попису из 2004. године

Опремљеност школа училима износи од пет до 65 одсто, зависно од места и врсте школе.

Нестручних наставника је око осам одсто.

Вишак запослених је око 10 до 12 одсто.

Број запослених почео је да расте 2003. године, када је почела реформа, због увођења нових предмета, подела одељења на групе, увођењем огледних одељења, захтевом да секретари буду правници, па је створен вишак административних радника и др.

КОМПАРАТИВНИ ПРИКАЗ ФИНАНСИРАЊА ОБРАЗОВАЊА У СВЕТУ И СРБИЈИ

Земља	Расходи на обр. инстит.			Годишњи расходи по ученику (\$)			Плате наст. у ср. обр.
	Држ. и прив. % БДП	Држав. % БДП	Прив. % БДП	Осн. обр.	Ср. обр.	Вис. обр.	Год. (\$)
Аустралија	5,97	4,53	1,44	5.052	7.239	12.68	40.479
Аустрија	5,78	5,56	0,22	6.571	8.562	11.27	33.138
Данска	7,10	6,82	0,28	7.572	8.113	14.28	35.809
Финска	5,84	5,74	0,10	4.708	6.537	10.98	36.552
Француска	5,98	5,61	0,38	4.777	8.107	8.837	32.933
Немачка	5,26	4,28	0,98	4.237	6.620	10.50	47.165
Грчка	4,06	3,82	0,23	3.299	3.768	4.280	25.563
Мађарска	5,18	4,61	0,57	2.592	2.633	7.122	10.412
Ирска	4,49	4,14	0,35	3.743	5.245	10.00	38.066
Италија	5,31	4,87	0,44	6.783	8.258	8.347	30.220
Јапан	4,63	3,47	1,15	5.771	6.534	11.16	44.345
Кореја	8,20	4,79	3,41	3.714	5.159	6.618	46.269
Мексико	5,87	5,12	0,75	1.357	1.915	4.341	20.722
Холандија	4,90	4,51	0,39	4.862	6.403	12.97	38.697
Норвешка	6,37	6,12	0,25	7.404	9.040	13.18	30.533
Пољска	5,56	5,56	-	2.322	2.843	3.579	10.721
Португал	5,85	5,77	0,09	4.181	5.976	5.199	31.876
Словачка	4,11	3,99	0,12	1.252	1.874	5.285	6.611
Шпанија	4,89	4,33	0,56	4.168	5.442	7.455	36.930
Шведска	6,46	6,25	0,27	6.295	6.482	15.18	27.359
Швајцарска	5,43	5,43	-	6.899	10.916	20.23	55.431
Енглеска	5,48	4,66	0,82	4.415	5.933	22.23	42.356
САД	7,34	5,08	2,26	7.560	8.779	10.05	42.801
Србија	3,80	3,80	-	712	952	1.350	4.438

УМЕСТО ЕПИЛОГА

ЗА ШТА СЕ БОРИ УНИЈА

Морамо себи и јавности Србије одговорити на три основна питања:

1. За које се циљеве бори Унија синдиката просветних радника Србије?
2. Против кога се Унија бори?
3. На који ће се начин Унија борити да би остварила циљеве?

За које се циљеве бори унија

Унија се од свог оснивања бори за два штрајкачка циља. Први је борба за просветне раднике, а други борба за образовање Србије.

Ова прва јесте борба за социјални статус просветних радника који су небригом државе годинама боравили на граници сиромаштва.

- Ми се боримо да просветни радници добију статус какав им припада, какав одговара значају посла који обављају у образовању које поседују;
- боримо се да просветни радници у Србији заузму место у друштву као у свим европским земљама — да припадају вишем средњем слоју;
- да имају друштвени углед какав припада васпитачима;
- да се створи систем вредности у коме се исплати бити образован.

Друга је борба за образовни систем Србије. Дубоко свесни значаја посла који обављамо и утицаја образовања на будућност државе, ми се боримо за уређен и стабилан систем образовања у коме неће бити великих потреса и у коме се просветни радници неће исцрпљивати у борби с неразумним министрима.

- Боримо се за функционисање Националног просветног савета као натполитичког тела и гаранта интереса образовања;

- боримо се за школско законодавство које ће штитити интересе свих субјеката образовања, а не Дамаклов мач над њиховим главама;
- боримо се да истерамо политику из школа и школу претворимо у професионалну институцију;
- боримо се да образовање има статус најдрагоценије инвестиције, а не статус буџетске потрошње, јер тако је и у свету;
- боримо се да издвајање за образовање буде 6,5 одсто од бруто националног дохотка као у свим европским земљама, а не 3,2 одсто као код нас;
- боримо се да се образовање прогласи примарним националним интересом као у Словенији, а не реметилачким фактором националне летаргије као код нас;
- боримо се за реформе образовања чији ће носиоци бити наставници — практичари, а не амбициозни министри који о образовању мало знају.

Против кога се унија бори

На путу ка пројектованим циљевима Унија има много противника (необразованост, неинформисаност, предрасуде, идеолошка наслеђа, лењост духа...), али наш највећи противник свакако су, нажалост, неки људи из Министарства просвете. Основа деловања тих владиних чиновника јесу невероватна мржња и презир према просветним радницима. Они с нама не разговарају, већ нам прете. Они с нама не сарађују и не саветују, већ наређују. Они не храбре, већ плаше. Они не помажу, већ малтретирају. Ми, просветни радници, њихов смо највећи непријатељ. Тако они мисле, и у праву су. Част је таквима бити непријатељ.

Знамо да ће онај који је вођен мржњом на крају сам себе уништити, али ће, док се то не догоди, још много зла направити. То зло учинићемо мањим ако им помогнемо да оду што пре.

Како ће се унија борити

Четири највреднија оружја којима Унија располаже у борби за остваривање циљева јесу: стрпљење, упорност, памет и вера.

Стрпљење

Не треба имати илузију да се сви ови циљеви могу остварити путем једног или два штрајка од по три-четири дана. Пред нама су важан циљ, дуг пут и опасан противник. Ми се не боримо само против једног човека, већ против система, против једног начина мишљења. Зато морамо бити стрпљиви и темељни.

Упорност

Синдикат (па и Унија) није револуционарна, превратничка организација која преко ноћи може да реши све проблеме. Само упорном, дуготрајном борбом проблеми могу бити решени и циљеви остварени.

Памет

Бог нам је подарио памет и ми смо је својим звањем и потврдили, а она је најбоље оружје против неразумевања, гордости и примитивизма наших противника.

Вера

Немојте никада питати себе да ли сте у праву. Јесте! Верујте у то, јер вас води професионални интерес, а њих жеља за влашћу. Они се боре да трају још четири године, а ви се борите за универзално трајање. Њих води лични интерес, а вас општи. Они се боре само за себе, ви за све остале.

Верујте у то, јер је истина и победићемо!

ЗАШТО ЈЕ ДОБРО БИТИ ЧЛАН УНИЈЕ

- Зато што смо један еснафски синдикат просветних радника, па немамо проблем сукоба интересних група који имају грански синдикати;
- зато што Унију воде људи који су наставници у својим школама и најбоље разумеју проблеме просветних радника;
- зато што имамо најбољу организациону структуру која омогућава да сви чланови могу утицати на програм и рад Уније;
- зато што имамо најбољи систем информисања (динамичан сајт који се ажурира више пута дневно актуелним информацијама, правилницима и другим нормативним актима, e-mail, СМС поруке, непосредан контакт и др.); наше гесло гласи: „Да сви знају све“;
- зато што у свим преговорима имамо врло јасне и прецизне ставове које увек бранимо до краја, упркос честим опструкцијама других синдиката;
- зато што смо највећи синдикат у области основног и средњег образовања са електронском базом података о чланству;
- зато што за најмању чланарину (0,1 одсто од нето зараде, што у просеку износи свега 30 динара месечно) добијате највише услуга;
- зато што имамо тим за правну заштиту запослених који све проблеме решава за 24 часа;
- зато што правимо оштру разлику између синдикалног деловања и политике, па нас не занима ко је на власти, већ шта власт чини;
- зато што свако из председништва Уније може бити замењен уколико своје обавезе не извршава коректно;
- зато што председник не потписује ништа без сагласности базе, а база — то сте ви;
- зато што имамо своју визију реформе и стратегију развоја образовног система;

- зато што одржавамо конференције на којима сви председници и други чланови синдиката размењују мишљење и ставове о појединим важним питањима;
- зато што радимо на стручном усавршавању чланства за рад у синдикату путем трибина по општинским одборима, семинарима и сл.;
- зато што штампамо пригодне приручнике са упутствима, изводима из закона, међународних конвенција, Устава и других правих аката како бисмо олакшали рад синдикалних организација;
- зато што организујемо дружења и спортске сусрете чланова широм Србије;
- зато што сва три репрезентативна синдиката и све запослене у просвети, у Националном просветном савету представља члан Уније;
- зато што забрињавајућих 40 одсто просветних радника није синдикално организовано, а у овим тешким временима нико нема права да стоји по страни и чека да се за његов бољи статус избори неко други;
- зато што смо једини у систему С-картица којима се чланству обезбеђују попусти у многим делатностима (трговина, услуге, превоз и др.);
- зато што истог дана одговарамо на свако ваше питање послато на нашу е-mail адресу;
- на ваш позив долазимо к вама, јер желимо да информисемо просветне раднике о свему што их интересује.

КАКО ДАЉЕ ИЛИ ШТА НАМ ВАЉА ЧИНИТИ

- Унија синдиката просветних радника Србије сматра да образовни систем, тј. свака даља стратегија развоја образовног система мора да полази од следећих чињеница:
- свака особа има право на одговарајуће школовање;
- образовање високог квалитета јесте кључ економског и социјалног развоја;
- здравље земаља уско је повезано с нивоом образовања њених становника;
- социјална кохезија и стабилност, као и демократске вредности, највише се унапређују квалитетним образовањем;
- образовање је јавно добро и као такво треба да буде јавно финансирано и регулисано;
- образовање треба да буде тако конципирано да пружа могућност особама свих узраста и способности да дају свој максимални допринос у концепту учења током целог живота;
- образовањем високог квалитета постићи ће се равнотежа између припреме младих људи, као активних грађана, за живот у демократским друштвима, преносећи знања и способности и развијајући критичко мишљење и припреме младих људи за рад;
- наставници и њихове организације непресушан су извор експерата и знања, и незаменљива подршка системима висококвалитетног образовања;
- услуге висококвалитетног образовања зависе од степена обучених и одговарајуће награђених наставника и других професионалаца који раде у примереним условима;
- Болоњски процес је добродошао, пошто ће омогућити имплементацију српског образовног система у јединствен европски и светски образовни систем, обезбедити већу мобилност студената и наставника, и квалификације и дипломе стечене у Србији признавати широм света;
- међународни тренд (GATS) који образовне услуге представља као било које друге, тј. робу која се може купити

или продати на светском тржишту, није добро решење, и образовање у Србији мора уважавати наше специфичности.

Унија синдиката просветних радника Србије бориће се да Влада Републике Србије и други нивои власти:

- формирају установе регулације и установе контролне механизме који ће омогућити да образовне услуге и ниво образовања досегну највише стандарде;
- и даље развијају колективно преговарање и социјални дијалог са синдикатима просветних радника ради побољшања услова рада и структуре радног времена;
- препознају кључни допринос наставника у побољшању образовног система и да их одговарајуће награде;
- напусте политику децентрализације и приватизације која је уведена да би се избегла одговорност у сектору реформе образовања;
- да се консултују с представницима наставничких синдиката у развоју образовне политике у вези с националним извештајима који се достављају Европској унији.

Унија синдиката просветних радника Србије захтеваће од међународних владиних организација (ОЕЦД, УНЕСКО, ИЛО и ЕУ):

- да примене своје међународне договоре, декларације, конвенције, препоруке и инструментима којима располажу утичу на Владу Републике Србије и локалне самоуправе да развијају социјални дијалог и колективно уговарање на свим нивоима;
- да се консултују с представницима синдиката просветних радника на међународном нивоу у развијању јединствене образовне политике, и укључе у релевантна истраживања оцењивања успешности образовних система;
- да постигну циљ: образовање високог квалитета за све;
- да инсистирају да се међународне организације придржавају својих стандарда и конвенција и да их наметну као обавезу Влади Републике Србије и другим нивоима власти у вези са остваривањем циљева обра-

зовања, поштујући првенствено професионални статус наставника и синдикална права запослених у образовању;

- да подржавају да репрезентативни синдикати буду препознати као социјални партнери у развоју образовних система;
- да спроводе универзалне критеријуме и мерила за квалитет евалуације образовања.

УСПРС — ДЕСЕТ УСПЕШНИХ ГОДИНА
јун 2009.

Издавач
Унија синдиката просветних радника Србије

За издавача
Леонардо Ердељи, председник УСПРС

Одговорни уредник
Драган Матијевић, члан тима за реформу УСПРС

Технички уредник
Драгана Југовић, професор

Лектор и коректор
Предраг О. Ђурчић, професор у пензији

Корице
Лела Антонијевић

Штампа
Графика ЈУРЕШ Чачак

Тираж
1000